

„BRÎNCI» SPRE
CELEBRITATE”

Norman Manea, cel mai tradus scriitor român, a primit premiul Médicis Etranger pentru romanul *Întoarcerea huliganului*.

CITIȚI INTERVIUL DIN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA DE IAȘI » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

LECTURI
ÎNTRERUPTЕ

GREȚA
DE LITERATURĂ

Doris Mironescu

Ce să-ți fi făcut ție, personal, om serios, cu salariu și amantă, Marcel Proust sau, doamne ferește, Mircea Cărtărescu?

ÎN » PAGINA 10

NR. 101 » 4-10 noiembrie 2006 » Săptăminal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

ION VIANU DESPRE PROIECTUL DE LEGE A CULTELOR:

Articolul 13 ne apropie de țările islamice

Iașul dezgolit,
însîngerat și pe
alocuri fățarnic

Andreea Archip

Patru artiști „străini” le-au cerut ieșenilor să le răspundă la o întrebare aparent simplă: „Cum vă percepeți orașul?”.

ÎN » PAGINA 4

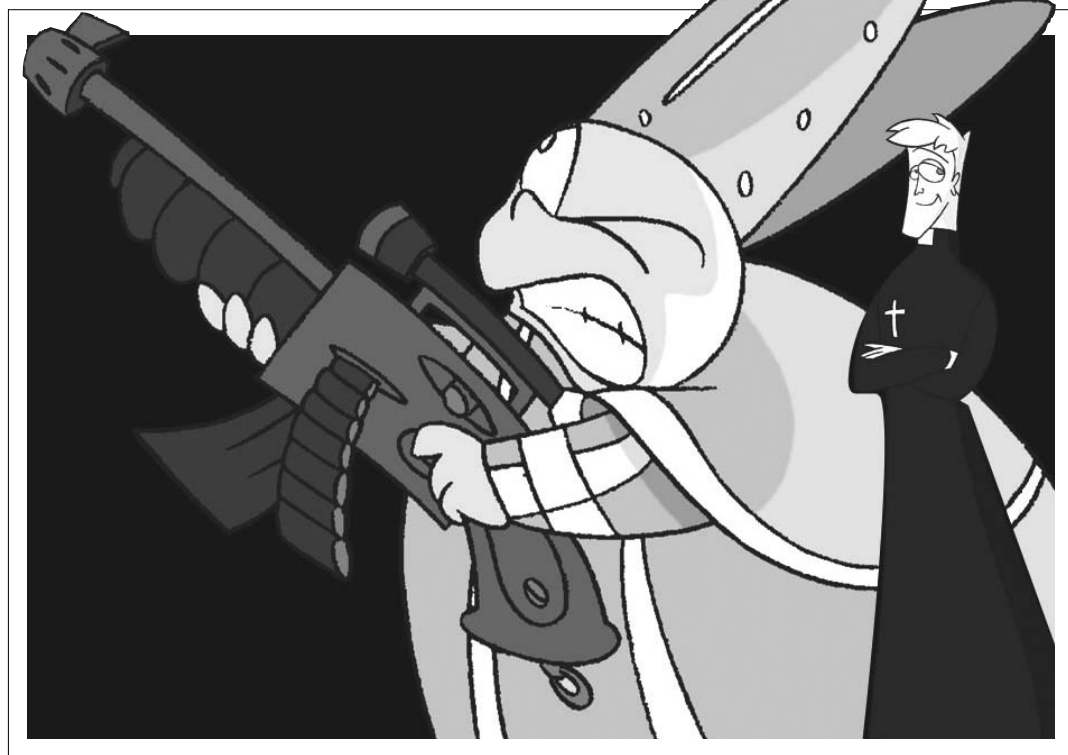
„Nu sînt nici
sătul, nici blazat”

Interviu cu Dragoș Bucur

„M-aș bucura să mai fac un film românesc, în rolul principal, cu Radu Muntean sau Corneliu Porumboiu, decît să mai am o apariție la Coppola.”

ÎN » PAGINILE 8-9

S-A CITIT. ACUM SE AUDE
DETALII ÎN » PAGINA 5

În Europa, difuzarea serialului de animație *Popetown*, care satirizează viața Papei în cetatea Vaticanului, a stîrnit numeroase proteste religioase. În ciuda acestora, postul MTV Germania a continuat să-l difuzeze.

Legea Cultelor românească, adoptată în forma sa actuală, ar interzice fără drept de apel difuzarea unor astfel de producții. Articolul 13 din Proiectul de Lege prevede că „în România sînt interzise orice

forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și invrăjpire religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase”.

CITIȚI ÎN » PAGINA 5

EDITORIAL

Cutremurul se amână

George Onofrei

„Afișe false cu Gheorghe Dinică.” Vă amintiți probabil știrea, e de săptămîna trecută. În câteva dintre orașele țării, actorul „ar fi trebuit” să joace într-o piesă a Teatrului Mic din București, aflată în turneu. Doar că Dinică a aflat cu surprindere că un impresar l-a cocoloțat în distribuție fără știrea sa. Jurnaliștii din provincie își făcuseră deja întrebările pentru „maestru”, bătaia pe invitații era în toi, numai că, ghinion, n-avea să se întâmple (mai) nimic din ceea ce era scris pe hirtia de pe ușa teatrului. Mai mult, nici pînă duminică trecută „eroarea” de comunicare, la Iași, nu fusese reparată. La Teatrul „Lucaeafărul”, Dinică era, bine-mersi, pe afiș.

„Oficial ne merge bine”, vorba cîntecului. Bunăoară, la Iași, de pe 15 noiembrie se va desfășura un „festival de avangardă inedit”, după cum titra o gazetă locală. „La jumătatea lunii noiembrie, un «cutremur» va zgudui «dulcele țîrg al leșilor». Din fericire, va fi un cutremur cultural, pus la cale de Asociația Culturală «Feed back». M-am și pus pe sunat câteva cunoștințe, pentru a le reproșa că vin la Iași și nu suflă o vorbă!... Între alții, „au confirmat deja Răzvan Țupa, Robert Șerban”. Ei bine, nici unul dintre aceștia nu auze de o invitație la Iași pentru un festival despre avangardă! Astfel că, cel puțin din punctul lor de vedere, cutremurul se amână.

Cele de mai sus fiind spuse, devine banal faptul că nici invitații anunțați în presă de organizatorul Salonului Internațional de Carte din octombrie – Biblioteca „Asachi” – nu au apărut prin „dulcele țîrg”. Nu am mai verificat la minister, la doamna Marilena Guga (cunoscută și sub titulatura de „Eterna”), dacă s-a primit, într-adevăr, vreo invitație.

„Oficial” ne vizitează cohorte culturale. În teren, rămînem doar noi și-ai noștri, bucurîndu-ne că, în afișe, „ne merge bine”.

Eroul și eroarea

Pentru cei care și-au făcut, în ultimii doi ani, o impresie greșită: relația președintelui Băsescu cu premierul Tăriceanu e una foarte bună. Am putut afla cu toții asta de la însuși domnul președinte, la începutul săptămînii, la emisiunea „Știrea zilei” de pe Antena 3. Știți însă de ce avem o altă percepție noi, nepricepuții într-ale politici? Pentru că premierul se teme să recunoască această relație perfectă de frica „nucleului dur” din PNL, format din Ludovic Orban, Bogdan Olteanu și Puiu Hasotti. Tăriceanu a fost chiar compătimit de președinte, care a dat dovadă de o înțelegere totală, apropiată de ideea de prietenie, afirmînd că primul-ministru este „ținut într-o tensiune extraordinară” de durii liberali. Mai mult, bietul premier este „captiv” acestui nucleu dur. Concluzia? Tăriceanu este un om bun, dar slab, deci neinteresant. Ticaloșii sînt alții.

Schimbarea radicală de poziție a președintelui nu este, în fapt, surprinzătoare. Pentru că lupta sa împotriva PNL a depășit, în ultimele săptămîni, o etapă. Brambureala cu postul de ministru al Apărării în favoarea PD, apoi gafa privind comisariatul european l-au trimis pe premier în zona în care nu mai reprezintă un potențial pericol pentru Băsescu și partidul asociat, PD. În sfîrșit, după doi ani în care s-a ținut tare,

CIRCLUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

evitînd o sumedenie de capcane, Călin Popescu-Tăriceanu a clacat într-un mod autodistructiv. Iar președintele vine, compătimitor, și aruncă țîrnă, aproape cu lacrimi în ochi, peste ceea ce pare a fi mormîntul politic al actualului șef al Guvernului. Are de unde, are de ce, are „măreția sufletească” necesară.

Aruncînd însă acest pumn de țîrnă, președintele nu uită că lupta lui nu s-a încheiat, ci doar s-a mutat spre alte obiective: în aceeași emisiune, i-a avertizat pe cei din „nucleu dur” (o altă sintagmă care se va încetățeni pînă la nivelul de clișeu, urmînd să capete, treptat, conotațiile pe care le avea perimata sintagmă „grupuri de interese”) că de-acum încolo va răspunde tuturor atacurilor lor și că nu are nevoie de ajutorul lor pentru următoarele alegeri. Două puncte ochite, două puncte lovite: mai întîi, aflăm cu toții, iată, că pînă în acest moment Traian Băsescu a fost o victimă. Lovit cu insistență de „durii” liberali, biciuit pe nedrept, atacat mișește, președintele a suportat drama ca un ade-

vărat erou, de fapt ca un mare creștin, cu demnitate, nerăspunzînd atacurilor, cu stoicism desăvîrșit. Ni s-a părut nouă că a căutat aceste atacuri, că de fapt el a fost cel cu bicul într-o mină și cu capcanele în cealaltă? Cit ne-am înșelat... Nu, președintele ne asigură că el a fost victima.

Al doilea punct lovit de Băsescu: și-a creionat drumul spre următoarele ținte. Cei trei menționați, cărora li se vor adăuga și alții, funcție de interese, reprezintă armele, destul de boante și ele, care i-au mai rămas PNL-ului în lupta asta oarbă cu „partenerii” de Alianță. Chiar dacă reprezintă un pericol mai mic decît ar fi reprezentat Tăriceanu în

» În sfîrșit, după doi ani în care s-a ținut tare, evitînd o sumedenie de capcane, Tăriceanu a clacat într-un mod autodistructiv.

cazul în care ar fi reușit într-adevăr să reziste, cei trei și apropiații trebuie, la rîndu-le, anihilați. Pentru că sînt, scuzați clișeu, ultima reductă în calea subordonării PNL-ului, în calea revenirii apropiatilor prezidențiali Stoloi-Stoi-Ștoica-Muscă & comp. În acest partid. O strategie de specialist în marketing l-a făcut pe Băsescu să pronunțe, a se observa similitudinea, tot trei nume, la fel ca în cazul triadei excluse: Orban-Olteanu-Hasotti vs Stoloi-Stoi-Ștoica-Muscă. Asocieria acestora în fața opiniei publice e aproape genială, dată fiind imaginea cu totul diferită pe care triadele respective o au.

Urmîndu-și fidel crezul de jucător, chiar dacă o face pe spinarea întregii țări, președintele stîrmește măcar un strop de admirație: este un politician total. Însă întîre a fi bun politician și bun președinte e o distanță lungă. O prăpastie uriașă, în cazul de față. Politicianul Băsescu a dus PNL-ul aproape de distrugere. Chiar dacă numai asta ar fi fost păcatul său major (dar nu este), președintele Băsescu ar putea fi considerat o eroare electorală a anului 2004, una născută totuși din lipsa de alternativă. O eroare pe care, la cum evoluează lucrurile, românii nu vor avea cum s-o remedieze nici la următoarele alegeri.

PE SCURT

Festivalul Național de Teatru, 67 de reprezentații contra a 3 milioane de lei

În perioada 4-15 noiembrie, la București, se desfășoară Festivalul Național de Teatru. Selecționerul unic al evenimentului este și în acest an criticul Marina Constantinescu.

Spectacolul invitat al acestei ediții este *Purificarea*, regizat de Andrei Șerban la Teatrul Național din Cluj. În cifre, programul înseamnă: 9 module, 31 de regizori, 49 de spectacole, 67 de reprezentații, 24 de teatre, patru recitaluri actoricești, două expoziții, patru lansări de carte, o lansare CD, două ateliere de creație, patru conferințe și 33 de invitați străini. Bugetul ediției din acest an este de 3,3 milioane lei.

Privatizarea cinematografelelor – nu mai devreme de „luna cadourilor”

Proiectul de Hotărîre Guvernamentală (HG) privind strategia privatizării sălilor și grădinilor cinematografice, inițiat de Ministerul Culturii și Cultelor (MCC), va ajunge în Guvern, cel mai probabil, în luna decembrie. Potrivit secretarului de stat în MCC, Ioan Onisei, proiectul este încă la Ministerul Finanțelor Publice. Acesta a precizat că a avut o „confuză corespondență” cu Ministerul de Finanțe, „care se pare că nu a înțeles foarte bine ce înseamnă acest proiect de HG”. „Am primit recent din nou niște observații referitoare la proiectul de HG și pot spune că observațiile sînt nesuștinute din punct de vedere legal, din punct de vedere economic și financiar. MCC va face notă, în care va arăta că aceste observații nu se susțin, apoi voi merge personal la Ministerul Finanțelor Publice să discut cu directorii responsabili, să le explic faptul că ceea ce susțin ei este aproape de aberație”, a spus Ioan Onisei.

CITATUL SĂPTĂMÎNII

IOAN HOLENDER, directorul artistic al Festivalului „George Enescu”, îngrijorat de blocajele rutiere din Capitală: „Mă bucur că, în România, unii au și cite două mașini, dar, dacă va fi tot așa și la anul, nu vom putea face Festivalul”. După ce, la sosirea în România a făcut două ore de la Aeroportul Henri Coandă și pînă la hotel, acesta a afirmat că „o astfel de situație nu există nicăieri în lume, nici măcar la orele de vîrf”.

ARTICOLUL SĂPTĂMÎNII

ION VIANU, în „România Liberă”, 30 octombrie, „Ofensă publică adusă simbolurilor religioase”. Subiectul: Articolul 13 din vitoarea Lege a Cultelor: „Ar fi ciudat ca reprezentanții cultelor să aibă nevoie de a recurge la rigoriile legii pentru a-și proteja credința. Aceasta ar dovedi o slabă încredere a înșeși religiilor în puterea de convingere. De asemenea, pare stranie sensibilitatea de ofensă pe care o sugerează legea, atîta vreme cît creștinismul, larg majoritar în România, îl îndeamnă pe credincios să ierte pe cel care l-a jignit. O astfel de dispoziție legală ar semna o religie slabă, defensivă, nesigură pe ea. Sau, dimpotrivă, o religie care, în neconcordanță cu principiile creștine, aspiră să fie în același timp o putere spirituală și lumească. (...) Nu credința trebuie să se sprijine pe lege. Ea trebuie să le dea oamenilor posibilitatea de a îndura existența reală și legile, care nu sînt totdeauna drepte.”

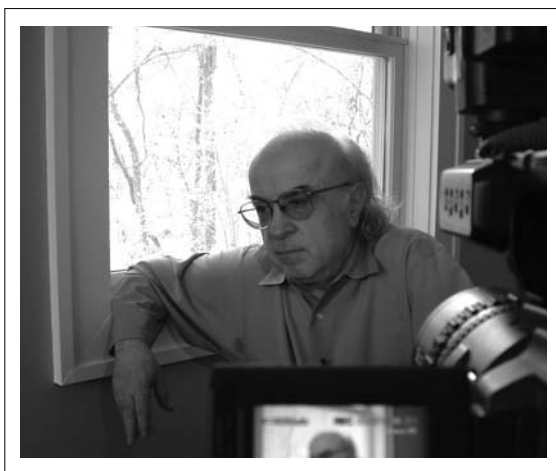
SUPLIMENTUL LUI JUP

NORMAN MANEA, PREMIAT PENTRU ÎNTOARCEREA HULIGANULUI:

Premiul Médicis Etranger este „un «brînci» spre celebritate”

Scriitorul român Norman Manea a fost recompensat cu premiul Médicis pe 2006 pentru volumul *Întoarcerea huliganului*. Norman Manea este cel mai tradus scriitor din literatura română contemporană, cărțile sale fiind publicate în peste 15 limbi. În 2005, *Întoarcerea huliganului* a fost desemnată cea mai bună carte străină în Spania de către cotidianul „La Vanguardia”.

Interviu de Victor Eskenasy

Norman Manea, ai primit o mulțime de premii, nu se poate spune că Médicis te consacră. Ce înseamnă totuși această distincție pentru tine?

Este cel mai important premiu francez pentru literatură străină. În aceasta constă, de altfel, și importanța sa pentru mine. Am absentat din Franța în ultima vreme... Nu cred că am mai fost la Paris în ultimii zece ani. Este o revenire fastă și festivă. Premiul Médicis are o greutate și o aură importante, te lansează sau te relansează în lumea literară franceză. Este – cel puțin așa susțin editorii – un fel de „brînci” spre celebritate aici, la Paris. Tirajele se măresc aproape instantaneu și așa mai departe...

Întoarcerea huliganului este cartea unui exilat român, a unui scriitor american, a unui alungat din țară?

Știu și eu... Aș putea să le cumulez pe toate acestea, cartea însăși este hibridă din punct de vedere literar, e un melanj de roman, autobiografie și chiar jurnal de călătorie. Aceasta a fost formula în care s-a structurat până la urmă și nu-mi pare rău. Sunt un scriitor român – așa mă consider – și încă mai cred că un criteriu esențial în clasificarea unui autor

Editura Polirom a publicat *Întoarcerea huliganului* într-o primă ediție în 2003, în timp ce a doua a apărut anul acesta

este limba în care scrie, nu faptul că e femeie, homosexual sau catolic... Limba mea este limba română, m-am format și „deformat” în cultura română. Sigur, au trecut 20 de ani de când nu mai sint acolo, mă aflu în orașul pe care eu îl numesc „capitala DADA a exilului” (New York – n.r.). Nu știu, n-am ajuns încă, dar s-ar putea în curând să ajung și la punctul în care mă voi prezenta drept scriitor american de limbă română. Sint născut, de asemenea, într-o familie evreiască, iar destinul, în biografia mea, are accente evreiești semnificative. Toate acestea fac împreună ceea ce sint... Dar, până la urmă, rezultatul ultim al biografiei unui scriitor îl reprezintă fraza sa, propozițiunea pe care o lansează, stilul și vocea lui, felul în care orînduiește cuvintele.

Prin extensie, se poate spune că acesta este și un premiu acordat limbii române, culturii române?

Ar trebui să fie. Știu că este ceva care nu convine foarte bine unei anumite părți a lumii literare bucureștene, care ar vrea ea să stabilească pe cine reprezintă România. Dar dacă vrei să fii reprezentat în străinătate, trebuie absolut să dai și o voce străinătății înseși, să alegă ea pe cine crede, nu doar pe cine cred cei care, știu eu, semnează diplomele de talent la București. Cred că este și o onoare, și o recunoaștere făcută literaturii române. Peste tot, în toate cronicile și articolele din Franța, care au fost multe și elogioase, sint numit – cum și sint – scriitor român.

Cum ai fost primit de către francezii?

Primirea, cea din presă, a cărții a fost spectaculoasă. Au fost foarte multe cronici extrem de favorabile și nu mă așteptam, o spun sincer, la o asemenea unanimitate de elogii. Chiar dacă n-ar fi fost și premiul, care a încununat și stabilizat acest consens, doar aceste recenzii ar fi situat oricum cartea într-un anumit loc de mare atenție literară. Venind

» Premiul Médicis Etranger se acordă din 1970. Anul trecut, premiul a fost atribuit lui Orhan Pamuk, laureatul Nobelului pentru Literatură din 2006.

și premiul, lucrurile s-au amplificat, deci consider că francezii m-au primit foarte bine. M-au primit și cu o vreme superbă, ceea ce nu știu dacă e doar hazard sau conține și un semn magic...

Cum e recepționat un asemenea premiu în Statele Unite? Este el recepționat, în primul rînd?

Nu, nu există aproape nici o atenție în Statele Unite acordată premiilor din Europa, nu au absolut nici un fel de ecou sau de rezonanță în America. Singurul care este menționat și se bucură de o anumită publicitate este Premiul Nobel. Dar acesta nu mai e un premiu european, e unul mondial și de mare iradire – fără să discutăm criteriile sau valoarea premianților acum. Este totuși premiul cel mai prestigios și despre Nobel se discută mai mult. Toate celelalte premii literare europene, și chiar Premiul Unimii Scriitorilor din București, nu au nici un fel de semnificație.

Pamuk te-a precedat la Médicis și anul acesta a luat Nobelul...

Da, e adevărat – și a fost anul trecut invitatul meu la curs.

Ai fost invitat să îți vreau curs în România?

Asta e o întrebare provocatoare. Nu, nu am fost invitat.

(Interviu a fost difuzat de Radio Europa Liberă)

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Grija față de omul de afaceri

În România o mulțime de oameni de afaceri și politicieni (care-s mai toți și oameni de afaceri) s-au obișnuit să ne avertizeze că intrarea în Uniunea Europeană ne va aduce mai multe probleme decît credem. Conștienți de impactul garantat al declarațiilor concrete, anunță în orice microfon le iese în cale că ne paște o mare nenorocire: alinierea țării la normele și mai ales la prețurile din Europa.

Strategia retorică e, în sine, remarcabilă. Cînd mai toate personalitățile publice vorbesc despre lucruri abstracte, cum ar fi *acquis*-ul comunitar sau reabilitarea infrastructurii, oamenii aștia vin și ne spun că o să fie jale, frațior – la salarii românești o să avem prețuri de UE!

Ceva adevăr există aici, căci dinamica prețurilor din Europa e dictată de alte legi decît cele din România. Dar nu mai mult de-atît. Altfel spus, unele prețuri sint mai mari (sau mult mai mari) în UE decît în România. Altele însă – și asta n-o prea spune nimeni – sint mai mici (și mult mai mici) în Uniunea Europeană decît la noi. Nu doar la produse, ci și la servicii. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, nu cred că există oameni atît de naivi încît să creadă că, în timp ce prețurile la un magazin din centrul Bucureștiului sint altele decît la un magazin din cartierul Berceni sau din orașul Făurei, în Europa celor 25 de țări la fiecare produs există un preț unic, bătut în cuie, din Carpați la Pirinei.

Așadar, lamentația panicardă amintită la început, deși pare să îi avertizeze pe cetățeni, oferindu-le niște informații clare despre traiul în UE, se dovedește nu numai ambiguă, ci și suspectă, fiindcă de fapt nu oferă informații, ci doar mimează că o face.

Oricum, pe acest fond de lamento patriotic, citesc deodată într-un ziar că un mare, foarte mare distribuitor autohton de produse electrocasnice (produse în UE, desigur) își va reduce prețurile la produsele de top cu 30% și că asta va fi o etapă din strategia de aliniere la prețurile europene.

Nu trebuie să fii specialist în economie ca să vezi că aici e ceva ciudat. Pe de o parte, va fi jale cînd ne vom trezi cu prețuri europene, iar pe de altă parte – cel puțin la anumite produse –, prețurile din Uniunea Europeană sint cu 20-30 de procente *mai mici* decît cele din România. Bănuiesc că românii care au fost mai multă vreme în străinătate

» Nu cred că există oameni atît de naivi încît să creadă că, în timp ce prețurile la un magazin din centrul Bucureștiului sint altele decît la un magazin din cartierul Berceni sau din orașul Făurei, în Europa celor 25 de țări la fiecare produs există un preț unic, bătut în cuie, din Carpați la Pirinei.

o știau deja. Eu îmi amintesc, în contrapartidă, de niște cunoscuți englezi veniți în vizită în România, care s-au crucit cînd au văzut prețurile de la produsele electrocasnice importate în România și m-au întrebat dacă nu cumva avem salarii mai mari decît în Anglia.

Pun, în fine, cap la cap cele două declarații: cea aparent pragmatică, ce ne spune că va fi jale cînd vom da de prețurile europene, iar alta, pur comercială, care leagă alinierea la piața UE de reduceri masive de prețuri. Dacă privim lucrurile cu atenție, vedem că uneori asemenea declarații contradictorii vin cam din aceleași direcții. Și-atunci îți vine să te întrebi dacă nu cumva unii oameni politici de afaceri din România, speriați de UE, își manifestă grija față de om în stilul unui banc din perioada comunistă: oamenii de care au grijă, bieții, sint chiar ei.

Nu aș fi gîndit așa dacă ar fi fost vorba doar despre un caz izolat în rîndurile marilor oameni de afaceri români. Dar nu e. Chiar acum mi-am amintit de un mare lider de asociație a producătorilor de carne de porc, care soma statul să impună exact același discurs schizoid și anunța catastrofic că, dacă se va aduce carne de porc mai ieftină din afara țării, tot cetățeanul român va fi cel care o să sufere, chiar dacă va cumpăra mai ieftin. Doar nu vrem să ne falimentăm propria porcărie? Sau vrem?

Nu știu. Eu mă mai gîndesc.

SORIN TARA,
ARTIST

„Am avut ceva probleme cu desenele mele, pentru că tratau problema celebrei voastre Sfinte.”

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Keep talking, Monica!

Monica Macovei s-a trezit vorbind vrute și nevrute în fața unui microfon uitat deschis, de la Palatul Cotroceni. Televiziunile au consemnat momentul, savuros de altfel, și l-au aruncat direct în deschiderea jurnalelor de seară. O gafă la nivel înalt care, absolut normal, nu putea fi trecută în tăcere de nici un jurnalist suficient de întreg la minte. Ce a spus doamna ministru al Justiției, printre altele? Că nu a îmbrățișat posibila sa candidatură la postul de comisar european pentru că i s-ar fi părut o chestie de bun-simț ca premierul Tăriceanu să o invite la o discuție între patru ochi, dacă ar fi dorit s-o nominalizeze pe lista posibililor reprezentanți ai României la Bruxelles. Și că de asta nu și-a trimis CV-ul pentru candidatură.

„Din discuție, reiese că Monica Macovei, ministrul Justiției, nu se sfiște să facă jocurile Palatului Cotroceni la ședințele de Guvern și nici să își arate disprețul față de premier și colegii de cabinet.” Asta este interpretarea pe care au dat-o editorii celor două „antene” momentului de mai sus. Nu, nu e vorba despre vreun comentariu făcut pe marginea unei știri, în vreun oarecare talk show, ci tocmai despre un comentariu inserat într-o știre. Cum ar veni, o chestie pe care un canal precum CNN nu ar face-o niciodată. Ca să nu zic că nici Realitatea TV, concurentul „de nișă” al Antenei 3, nu ar comite-o (cel puțin pină la proba contrarie...).

Știu, comparația e forțată poate, ce treabă avem noi cu americanii și felul lor profesionist de a face știri? Posibil ca nici celor de la CNN să nu le placă moaca lui Bush sau a lui Dick Cheney, dar n-o să vedeți niciodată la jurnalele lor vreun nene redactor care să pună mustăți în discursul vreunui demnitar, indiferent că e republican sau democrat. Dar,

probabil, la fel de adevărat este faptul că domniile de la CNN nu au în spate o familie „potentă financiar”, care să administreze și trusturi de presă, și partide politice. Sau poate au, și sînt eu în afara subiectului, dar chestia e că nu se vede așa ceva în nici o secundă din emisiile lor de 24 de ore.

„Specialiști în știri”. Așa-și zic domniile de la Antena 3. Și, într-adevăr, nu cred că-i poate contrazice nimeni. Trebuie să stăpânești destul de bine complicata tehnică de a scrie fapte de presă, pentru a putea insera, atunci cînd vine momentul, interpretări în texte care, teoretic, ar trebui doar să se rezume în a relata evenimente, nu a da nuanțe. Tocmai de asta, mă amuză întotdeauna cînd îl aud pe încrunțatul domn Mihai Gideea sîrind ca ars că nu se pune problema nici unei influențe, oricît de mici, din partea patronilor, în politica editorială a trustului din care face parte. Așa cum a precizat, deși nimeni nu-l întrebese asta, în seara în care „Jurnalul Național” anunța că „Varujan Vosganian a fost colaborator al Securității”. Și nu știu de ce, dar întotdeauna cînd aud de vreo treabă dintr-asta unde numele asociate inconștient sînt „Voiculescu”, „Vântu” sau „Patriciu”, gîndul îmi zboară la unele texte publicistice ale lui Geo Bogza, despre petroliștii interbelici. Sînt sigur că și domnul Gideea, și domnul Ion Cristoiu – invitatul permanent al știrilor de noapte de la Antena 3 –, ca specialiști în istorie, știu foarte bine la care texte mă refer...

În fine, culmea întregii povești e că trustul care patronază și Antenele, și „Jurnalul Național”, se cheamă „Intact”. Umorul involuntar este, încă o dată, ultima armă de supraviețuire în țărișoara noastră suprarealistă.

Iașul dezgolit, însîngerat și pe alocuri fățarnic

Patru artiști „străini” le-au cerut ieșenilor să le răspundă la o întrebare aparent simplă: „Cum vă percepeți orașul?”.

Andreea Archip

Florian Werner, scriitor din Germania, Arnaud Bruni, fotograf din Franța, Sorin Tara și Anamaria Pravencu, artiști din România, au transpus opiniile ieșenilor pe hîrtie, cu cerneală, în sepie sau color. Rezultatul proiectului „Iași – identitatea unui oraș” poate fi văzut de vineri, 27 octombrie, la Centrul Cultural Francez (CCF) și Goethe Zentrum. Sorin Tara, cel care și-a expus creațiile la Goethe Zentrum, a surprins Iașul printr-un ochi rece, obiectiv. A șocat pudiciei și misticii. Nu s-a sfișt de acestia, le-a lăsat așa cum le-a gîndit, pentru că Sorin Tara a ales să spună Iașului „adevărul gol-goluț verde în față, deși poate fi spus și altfel, frumos”. Acesta a arătat Iașul dezgolit, însîngerat și poate, pe alocuri,

fățarnic, în picturi alb-negru, cu nuanțe roșii. „Am avut ceva probleme cu desenele mele, ceva nu le-a convenit, pentru că tratau problema celebrei voastre Sfinte, dar este o părere obiectivă, nu este exagerată cu nimic. Oricum, s-a vrut părerea sinceră a artistului în viitor. Lumea se aștepta la cu totul altceva. Refuz să cred că e greșit”, spune pictorul Sorin Tara.

Comunitatea a admirat

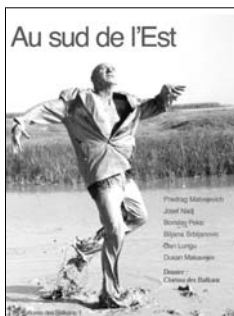
Vernisajul a început cu întîrire și mai multă „cumințenie”, la Centrul Cultural Francez. O doamnă cu o haină gri și încălțată cu sandale a ajuns la CCF înaintea tuturor. Se plînge de frigul de afară și de faptul că nu mai începe odată expoziția. „Pe vremea mea, lucram doar cu peliculă. Acum aveți doar aparate digitale profesioniste”, spune bătrîna, cercetînd aparatul de la gîtul unei fete. A venit și ea, ca toți ceilalți îngrămădiți în holul Centrului Francez, să vadă Iașul ei, trîit și simțit prin ochii lor, ai artiștilor.

În sfîrșit, Guillaume Robert se ridică pe vîrfuri și cere atenție. „Locuiesc de doi ani în acest oraș și știu că are multe de arătat. Iașul s-a lăsat descoperit”, spune

directorul Centrului Francez. Au mai luat cuvîntul și Konrad Weidl, reprezentantul Ambasadei Germaniei la București. Dan Lungu, venit la expoziție în calitate de scriitor și sociolog, a apreciat că lucrările tinerilor încearcă „să transforme locuitorii unui oraș într-o comunitate”. Vizitatorii au luat orașul în mîna: niște cuburi cu poze așezate pe o masă. Lumea s-a perindat prin fața colajelor cu poze, a exclamat și a traversat neregulamentar strada spre Goethe Zentrum. Centrul German a primit vizitatori mai puțini, fără să-i menajeze. Realitatea din poze a devenit certitudine în desenele artistului sibian care și-a asumat Iașul ca pe o cruce. Unora nu le-a plăcut Iașul dur, cu Universitatea – o fostă închisoare și cu pelerini înflăcărati.

Organizatorii au întocmit statistici: 81% din populația orașului încă mai consideră Iașul ca fiind capitala culturală a Moldovei. Artiștii au trecut pe lîngă monumentele istorice, s-au oprit în fața magazinelor strălucitoare și le-au arătat ieșenilor ce poate uneori au refuzat să vadă. Au răspuns cu ajutorul localnicilor la întrebarea: „Este realitatea Iașului sub reputația sa?”.

SEMNAL

Revista franceză „Au Sud de l'Est”, apărută la Editura Non Lieu din Paris, „își propune să descopere diferitele expresii culturale ale unei regiuni apropiate, dar puțin cunoscute din Europa, Balcanii”, după cum afirmă Anne Madelain, redactorul-șef. România este prezentă în paginile publicației în chiar primul număr, secțiunea „Terre en miroir” fiind dedicată culturii din Banat. În colectivul de redacție apar, alături de oameni de cultură francezi și din țări ale spațiului balcanic, traducătoarea Laure Hinkel și scriitorul ieșean Dan Lungu.

BLOGGERI DIN TOȚI BIȚII IAȘULUI, UNIȚI-VĂ!

» Astăzi, 4 noiembrie 2006, de la ora 18.00, în London Pub, are loc prima întîlnire între bloggerii din Iași. Invitații speciali ai evenimentului sînt Bobby Voicu și Cristi Mezei.

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

ION VIANU DESPRE PROIECTUL DE LEGE A CULTELOR:

Articolul 13 ne apropie de țările islamice

Primul articol de lege care ar sărăci folclorul de înjurăturile cu sfinți stă de aproape șase luni pe masa deputaților. Articolul 13 din Proiectul de Lege a Cultelor spune că „în România sînt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjpire religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase”.

Florentina Ciuverca

Ortodoxia, un soi de „islam creștin”?

Grupul pentru Dialog Social (GDS), organizația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință și Grupul de inițiativă „Offensive” au pus la cale o serie de manifestări prin care să atragă atenția opiniei publice asupra pericolului adoptării unui asemenea proiect de lege. În viziunea acestora, articolul încalcă flagrant libertatea de exprimare – inviolabilă, potrivit articolului 30 din Constituția României. Ultima discuție pe marginea sa a avut loc în Camera Deputaților înainte de vacanța parlamentară, pe 21 iunie.

Articolul 13 a fost dezbătut la sediul GDS într-un cadru foarte restrîns vineri, 27 octombrie, în prezența studenților din grupul „Offensive” și a unor membri ai Grupului pentru Dialog Social: președintele Radu Filipescu, scriitoarea Ana Șincai și Ion Vianu. Moderată de Eugen Ciurtin, responsabilul Centrului de Istorie a Religiiilor de la Universitatea din București și membru fondator al Asociației Române a Istoriei Religiiilor, discuția l-a avut drept „avocat al Bisericii” pe Valentin Cioveie, profesor colaborator la Facultatea de Filosofie din București, care semnează în revista „Idei în dialog”. Argumente juridice și exemple a adus Adriana Dăgăliță, avocat în baroul București și membru al APADOR-CH, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului.

O țară ortodoxă în care conflictele religioase sînt minore nu are nevoie de

o lege atît de drastică – a fost una dintre premisele discuției. „Noi nu sîntem o țară islamică, fundamentalistă, dar adoptarea unui asemenea articol ne-ar apropia mai mult de acest tip de țări decît de cele creștine. Nu vreau ca ortodoxia să devină un fel de islam creștin, ar fi o eroare politică fundamentală”, a subliniat scriitorul Ion Vianu. Adaosul la proiectul de Lege a Cultelor ar fi fost făcut, potrivit membrilor „Offensive”, chiar la sugestia comunității musulmane din România.

Ofensa, ambiguă

Conflictul iscat de caricaturile daneze cu Mohammed a inflammat atît de tare lumea creștină și musulmană, încît reprezentanții diverselor culte s-au precipitat să anticipeze un alt scandal de acest gen. „Oare să fie atît de slabă credința ortodoxă, încît să se prăbușească sub glumele ateilor sau ale celor din alte culte?”, a întrebât ironic Ion Vianu. Pe lîngă faptul că articolul intră în contradicție cu prevederile Constituției, acesta „beneficiază” și de formulări ambigue.

» **„Nu mai este posibilă satira sau critica? Nu poți să mai scrii cărți, să joci piese sau să vorbești liber despre religie, de teamă că vor fi percepute greșit?”, Kasia Pajak, membră a organizației „Offensive”**

O ironie, o critică constructivă sau o glumă nevinovată s-ar putea transforma în „ofense” bune de dus în sala de judecată. „Nu mai este posibilă satira sau critica? Nu poți să mai scrii cărți, să joci piese sau să vorbești liber despre religie, de teamă că vor fi percepute greșit?”, a conturat Kasia Pajak de la „Offensive” pericolul unei astfel de formulări incerte. „Ofensa adusă...” nu poate fi o formulă acceptabilă, pentru că nu este una autonomă și de la sine înțeleasă. Interpretarea care se poate da formulării poate fi atît de neconformă cu realitățile și așteptările, încît sînt și eu surprins că această lege a cultelor atît de așteptată ia o astfel de turnură. Există un potențial agravant al ofensei, pe care foarte mulți îl pot suscita”, a explicat Eugen Ciurtin.

Ambiguitatea e sporită și de sintagma „simboluri religioase”. „Care sînt acestea? Există o listă a lor? De ce anume nu ar trebui să se lege nimeni? Fără precizări clare, legea nu poate duce decît la interpretări greșite”, a precizat și scriitoarea Ana Șincai. O altă asemenea tentativă de limitare a libertății de exprimare au avut politicienii la mijlocul anilor '90, cînd au încercat să sancționeze prin lege ofensa adusă autorităților publice. „E foarte eficient folosit termenul în Bielorusia, unde Alexandr Lukasenka face apel la exact un astfel de articol”, a completat Radu Filipescu.

„Cînd ofensezi pe cineva public, înseamnă că nu respecti spațiul public și nu ai simțul alterității. Într-o țară ortodoxă, ar trebui să ai grijă. Trebuie să ne punem și în locul oamenilor credincioși. Cînd ies în sutană prin oraș, preoții sînt, regulat, agresați”, a susținut Valentin Cioveie. Unor astfel de agresivități, fie ele verbale sau fizice, cel vizat le poate răspunde cu legislația existentă deja, adică prevederile din Codul penal și cel civil. „În cazul în care articolul 13 ar fi adoptat, el intră în contradicție cu articolul 10 din Convenția pentru Drepturile Omului. Statul român poate fi dat cu ușurință în judecată la CEDO, dacă ar sancționa pe cineva din cauza acestui articol”, a rezumat avocatul Adriana Dăgăliță soarta unui astfel de articol în fața Uniunii Europene.

Adoptarea în forma sa actuală a Legii Cultelor ar duce cu ușurință la interzicerea unor piese de teatru precum *Evangheliștii*. (© foto: Adrian Cuba/photoFOCUS)

Am aruncat *Suplimentul de cultură* în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 19.10

cu George Onofrei și Anca Baraboi

ARTIȘTII CONTRA „NOULUI COMUNISM”

De la dezbateri pașnice și restrînse, protestul împotriva Legii Cultelor a trecut sîmbătă seara, pe 28 octombrie, în stradă. Îmbrăcați cu tricouri pe care scria „Noul comunism” și „Fără iertare”, cîteva sute de tineri au strigat: „Dacă vor să reînvie comunismul, vor trebui să treacă de noi!”. După ce au „tăcut”, cu gurile acoperite de leucoplast, într-un „lanț al tăcerii”, tinerii au ascultat protestul muzical al celor de la Luna Amară (foto), Vama, Raza, Țapinari, Sarmalele Reci, Altar, Buricul Pămîntului și Implant pentru Refuz.

GAUDEAMUS 2006

Francofonie și-o Dacie-n dar

Ediția de anul acesta a Tîrgului de Carte Gaudeamus va avea loc între 22 și 26 noiembrie. Potrivit organizatorilor, această va marca un record de participare.

Autori francezi scoși la înaintare

Circa 400 de expozați – edituri, universități, distribuitori și importatori de carte – vor participa la Gaudeamus, tîrgul organizat în pavilionul central al Romexpo de Societatea Română de Radiodifuziune (SRR). Secțiunea francofonă va beneficia de prezența a patru scriitori din Hexagon: Lorette Nobécourt, Stéphane Audeguy, Michel Crépu și Jean-Claude Guillebaud. De asemenea, va fi organizată o expoziție de carte franceză cu vânzare. La stand se vor găsi și edițiile românești ale unor texte care au fost traduse cu sprijinul Ambasadei Franței, informează Institutul Francez din București.

Dintre cei patru scriitori invitați, Lorette Nobécourt este publicată în România de Editura Est, cu volumul *Conversația*. O lectură bilingvă cu fragmente din această carte va avea loc pe 25 noiembrie, la Institutul Francez, ca preambul la un program periodic de întâlniri ce se vor desfășura de cel puțin două ori pe lună, începînd cu ianuarie, sub titulatura „Ateliers 77”. În vîrstă de 38 de ani, Nobécourt, reprezentanta unei literaturi în mare măsură biografică, se va afla și la Tîrgul Gaudeamus pe 23, 25 și 26 noiembrie.

Apropiat ca vîrstă de Nobécourt, Stéphane Audeguy (41 de ani) a primit Premiul Maurice Genevoix al Academiei franceze pentru romanul lui de debut, *La Thé-*

» Salonul Național al Presei organizat de Clubul Român de Presă nu va mai avea loc în paralel cu Gaudeamus.

orie des nuages, apărut anul trecut la Editura Gallimard. A trăit cîțiva ani în Statele Unite, iar acum stă la Paris și predă istoria filmului și a artei.

Celalți doi invitați francezi sînt deopotrivă scriitori și gazetari. Michel Crépu, în vîrstă de 52 de ani, a obținut premiul Femina pentru eseu cu *Le tombeau de Bossuet* în 1998. Este autorul mai multor eseuri și romane, printre care *La confusion des lettres* și *Quartier général*, și fost responsabil al rubricii literare din „L'Express”.

La rîndul său, Jean-Claude Guillebaud, 62 de ani, este la fel de cunoscut pentru munca sa de jurnalist și pentru cărțile lui de esuri. A lucrat la „Le Monde” înainte de a ajunge la „Le Nouvel Observateur”, a cîștigat premiul Albert Londres în 1972 și a fost președinte al „Reporters Sans Frontières”. Printre cărțile pe care le-a publicat, mai ales la editurile Arléa și Seuil, se numără *Le voyage Kéren* (premiul Roger-Nimier în 1988), *La trahison des Lumières*, *La tyrannie du plaisir* și *La force de conviction*.

Tomboală pe roți

În timp ce anul trecut au fost 360 de expozați la Gaudeamus, organizatorii spun că la ediția a XIII-a se va înregistra un record de participare. Potrivit lui Vladimir Epstein, directorul tîrgului, circa 15 expozați se află acum pe o listă de așteptare, pentru că spațiul – așa cum a fost el configurat pentru tîrg – este integral ocupat. O tendință vizibilă la această ediție este cea de creștere a numărului de standuri mari, cu suprafețe de peste 50 mp. Vizitatorii tîrgului de carte vor găsi la un loc titluri mai vechi și apariții editoriale recente, multe dintre ele cu reduceri cuprinse între 10 și 50%.

Vizitatorii vor putea participa la o tomboală al cărei premiu este o Dacie Logan. Fondurile strînse din vânzarea biletelor de tomboală vor fi folosite pentru sprijinirea unor proiecte editoriale debutante și pentru traduceri din literatura română în limbi de circulație internațională”, a spus Epstein.

Muzeele literare din România – de la epoca de aur la cea digitală

Camelia Nicolescu

Muzeul Național al Literaturii Române din București și-a propus ca, începînd din 2007, an aniversar – 50 de ani de la înființare –, să renunțe la expoziția de vitrină și să propună vizitatorilor una permanentă, dar virtuală.

Planurile de modernizare și noul portal, www.muzeeliterare.net, au fost prezentate la sfîrșitul lunii noiembrie de Alexandru Condeescu, directorul MLR, și de Sande Virjoghe, coordonatorul proiectului. Enciclopedia virtuală va fi realizată prin intermediul unei aplicații multimediale cu o arhitectură 3D. Documentele astfel arhivate vor fi disponibile, pentru viitorii vizitatori ai Muzeului, în variante audio și video, existînd totodată posibilitatea consultării arhivei în formatul clasic. Muzeul va fi, astfel, compartimentat, în fiecare încăpere vizitatorul pîndînd studia scriitorii, cu literatura și datele bio-bibliografice aferente epocilor respective.

Arhiva, disponibilă în română și engleză, va putea fi accesată integral de vizitatorii Muzeului Național al Literaturii Române din București, dar și de cei ai instituțiilor partenere (80 de muzee literare din întreaga țară) și, parțial, de către orice utilizator de Internet. „Nu toată baza de date va fi disponibilă pe

Internet. Interesul nostru este ca oamenii să vină și să vadă expoziția, nu să o vadă de acasă, din fotoliu”, a declarat Sande Virjoghe, coordonatorul proiectului, la care se lucrează de opt luni. În plus, cei care vor vizita expoziția și vor avea nevoie de informații sau de documente din arhivă pot dispune de acestea, contractat. Baza va fi disponibilă parțial pe Internet, accesînd link-ul liter@cces.de.pe pe portalul www.muzeeliterare.net. Acesta reprezintă o rețea care unește cele 80 de muzee literare și case memoriale din țară, oferind informații despre fiecare din ele. Proiectul a fost finanțat de Ministerul Culturii și Cultelor, prin Administrația Fondului Cultural Național, prima sesiune de finanțare din 2005, secțiunea Patrimoniul Cultural Național.

Cifrele

Baza de date va cuprinde date istorico-literare despre peste 300 de scriitori români: peste 500 de pagini de texte, 100 de cărți în format electronic, 8.000 de fotografii, 300 de fragmente audio-video. Datele sînt grupate în opt perioade istorico-literare ale literaturii române, pornindu-se de la primele texte, pînă la literatura contemporană. Ultimele scriitori „arhivați” sînt optzeci și trei, trecuți aici ca „generația în blugi”.

Radio România Cultural

Și tu ca și mine cauți
timpul prezent al culturii!

Află acum ce se poartă în materie de cultură, la ce filme și spectacole e bine să fi văzut, ce cărți sunt la modă!

Ascultă
Timpul prezent
cu Elena Vlădăreanu,

de luni până vineri
de la ora 11:30

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

Suplimentul de cultură și Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași

Vă invităm la LANSA RE

British Council
Miercuri, 8 noiembrie 2006
ora 18⁰⁰

Prezintă:

Daniel Condurache
și Florin Lăzărescu

Alex Savitescu
Microfonul
de serviciu

Suplimentul
de culturăBRITISH COUNCIL
România

UN NOU SPECTACOL DE RADU AFRIM

Inimi cicatrizate: abces afectiv

Mi-ar trebui vreo 20 de verbe ale încorsetării și încă vreo 20 ale arderii ca să pot scrie despre cel mai recent spectacol regizat de Radu Afrim, *Inimi cicatrizate*. Și mi-ar mai trebui mult ghips ca să pot înveli corpurile bolnave de tuberculoză osoasă în plăci reci, rigide și cavernoase pentru ca apoi să le despic în cuvinte-senzații.

Mihaela Michailov

Apoi să avea nevoie de gutiere, oglinjoare, mîni și picioare care să trepideze sau să încremenească. Și la sfîrșit de o plajă cu nisip din vertebre umane. În *Inimi cicatrizate*, boala are transparența mării. Prin ghips se văd fistule rupte.

Încercați să pătrundeți în imaginarul tulburător al unei lumi bolnave. Al unei lumi care nu poate să se miște. Sau dacă se mișcă, o face convulsiv, trepidant, ca și cum ar fi pe arcuiri. Toate gesturile sînt disperant de senzuale. Sînt gesturile

unor infirmi care iubesc exploziv și care își devorează pînă la os neputințele, sfișind orice handicap. Acești schilozii cu abces cicatrizat pe inimă fură vieții clipe de intimitate, trișîndu-și boala. Și visează că într-o zi vor dansa, așa cum teatraplegicul din *Marea dinlăuntru* iese pe fereastră într-o halucinantă rafală de imaginație. Cu *Inimi cicatrizate*, Afrim face cel mai vizual corporal spectacol din România.

Imaginați-vă deci o scenă plină de paturi pe care tuberculoșii osoși trăiesc ca în cea mai sigură placentă. Corpuri în ghips, la orizontală, tînjesc să se atingă și petrec pînă dimineața într-un sanatoriu din Berck sur Mer, orașul în care timpul suferă de accese de ploaie și umezeală. În acest sanatoriu în care se insinuează dependența de boală ca o sursă de speranță în viață, Emanuel (Marian Adochiței are o vulnerabilitate bine controlată, care nu frizează patetismul) descoperă angoasa din carcasa solidă

a ghipsului și iubirea pentru Solange. În *Inimi cicatrizate*, afinitatea vizuală a lui Afrim pentru fragilitatea furibundilor, vizibilă în *Plastilină*, atinge punctul maxim. Oamenii târgurilor mobile sînt cinici, violenți și emoționați prin neputința canceroasă. Sînt ca niște plante agățătoare înfășurate în fișii de ghips. Rîsul isteric al lui Roger (cu picioarele aruncate printre cîrje și zîmbetul pervers atunci cînd vorbește despre scenele de sex, Remus Archip îl personalizează pe schilodul fragil care răbufnește violent cînd simte că moare) e zgomotul cel mai percutant dramatic din spectacol. Rîsul-tâș șiderează liniștea morții. Rîsetele bolnavilor și rîsetele sănătoșilor se supraetajează într-un hohot care are mereu ceva din sfîșierea plînsului. Dramatizarea concepută de Afrim păstrează în doze excelent echilibrate poeticul din prozele lui Blecher, atmosfera maladiv erotizată și acțiunile cu un miez comic detensionant.

Eva – despre interdicției și dorințe

În rolul Evei, îngrijitoarea sanatoriului, Lana Moscaliuc e de o intensitate gestuală uluitoare și de o forță magnetică venită

» **În *Inimi cicatrizate*, afinitatea vizuală a lui Afrim pentru fragilitatea furibundilor, vizibilă în *Plastilină*, atinge punctul maxim. Oamenii târgurilor mobile sînt cinici, violenți și emoționați prin neputința canceroasă.**

din detalii infinitezimale. Să poți să crezi un personaj din degete înleștate semiparalizant, din ticuri faciale – pleoape strînse, grimase și mușchi contorsionați – și dintr-un horcăit care nu are nimic respingător, dimpotrivă, sună la un moment dat ca un sughiț de copil, înseamnă să-ți transformi trupul într-un corp-rol. Desprinsă parca din tablourile viermuitoare ale lui Bosch, Eva este spiritul unui loc care expiră interdicții și dorințe. Este bătrîna care plînge pentru fiecare bolnav în parte. Bătrîna obsedată de gramofone, cu inocența copiilor cu gîtul în ghips, scoate din șorț minuscule gramofone din ghips și ride ca o fetiță fericită cînd își vede jucăriile. Copila îmbătrînită printre corpuri încorsetate în suferință optimistă dansează ca o divinitate primitivă, unduindu-și corpul

lasciv. Lana Moscaliuc merită, indiscutabil, o nominalizare la premiile UNITER pentru rol feminin secundar.

Protecțiile create de Florina Titz și scenografia Alinei Herescu compun două tipuri de suprafețe complementare. Pe de o parte, spațiul exterior care curge ca un calup de secvențe temporale (schimbarea anotimpurilor, drumul la Berk), iar pe de altă parte, sanatoriul cu paturile-târghi care au atașate oglinjoare, cu vesela și pomul de Crăciun.

Spectacolul lui Afrim are puterea de a transfigura emoțiile morbide într-o relație fulminată de corpuri dramatice sub șoc aproape continuu, trupuri care se adulmecă, se provoacă și se resping. Sfișietoare scena în care Ernest (vitalitatea debordantă a lui Emilian Oprea e punctată de o tandrețe protectoare) îi spală corpul împietrit în ghips al lui Emanuel.

Ghipsul-mormint e prelungirea corpului pasional. E celula în care zăbrelele sînt un material alb. Iar corpul dinăuntru vibrează ca un mușchi dezmoțit. Corpul se zbate, geme, țipă. Afrim te face să-l auzi, pentru că dincolo de cuvinte, semiotica atingerilor corporale e perfect organică. *Inimi cicatrizate* este cel mai senzorial spectacol al lui Afrim, cel mai violent visceral, cel mai dramatic erotic.

Ați avut vreodată o parte a corpului în ghips? Ce nu puteați să vreți?

Teatrul Național Constanța, Compania „Ovidius” – *Inimi cicatrizate* de Max Blecher

Dramatizare/Regie/Coloana sonoră/foto/filmări: Radu Afrim. Scenografie: Alina Herescu
Video artist: Florina Titz. Cu: Marian Adochiței, Lana Moscaliuc, Nicoleta Lefter, Emilian Oprea, Mihai Smarandache, Diana Lupan, Georgiana Mazilescu, Dan Zorilă, Bogdan Bucătaru, Cristina Oprean, Diana Cheregi, Alexandru Mereuță, Turchian Guzin Nasurla, Remus Archip, Loredana Luca, Ionuț Tunescu, Sorina Urzică

CÎINI, CLUB & AGENȚIE

Ce afaceri învîrți?

În primul rînd, agenția de casting pe care mi-am deschis-o acum patru ani cu banii de la *Furia*, cu Bogdan Dumitrache, actor și el și prieten foarte bun. La ideea lui Radu Muntean, am cumpărat un calculator, un aparat foto, ne-am închiriat o casă și ne-am făcut noi mare agenție de casting. M-a ajutat foarte mult povestea asta, nu m-am îmbogățit din agenție, dar mi-a permis să nu mai fac toate timpenile pentru că aveam nevoie de bani. Mi-a folosit firma și pentru că am putut să țin niște cîini vagabonzi acolo. Am avut, cel mai mult, patru. Acum am rămas cu doi. Apoi este clubul „Frame”, pe care îl am împreună tot cu doi prieteni, cu Bogdan Dumitrache și Edi Dicu. Ne-am gândit că e foarte frumos să ai un club, am pus bani și am cumpărat unul. Un club care a intrat deja într-un soi de nișă culturală. Se întîmplă tot felul de lucruri interesante, seri de lectură. O să am în curînd un proiect cu actrița Ioana Flora pe niște poezii scrise de tatăl ei. Și noi dacă ieșim în bar, aici ieșim. E un club cu circuit închis, vrînd, nevrînd, pentru că nu e cu firmă luminoasă la stradă sau mai știu eu ce. Nu, lumea știe de el, mai anunță prietenii. Mai am o casă de producție, unde producem două emisiuni pentru TVR, „Fără limite” și „Transfer”. Filmul lui Corneliu Porumboiu, *A fost sau n-a fost*, s-a montat la noi. Casa de producție e ținută mai degrabă de Mari Dinescu, unul dintre cei cu care am lucrat la *Jurnal de călătorie*. El este la curent cu tot ce se ține de cultura urbană, cu tot ce se întîmplă în București.

„Nu sînt nici sătul, nici rost să faci sacrificii pe

Interviu realizat de
Ana-Maria Onisei

Te-ai născut în România, ai copilărit în Drumul Taberei, ești ghidus, „băiat de cartier”, fără ilose și te descurci în orice situație. Cum îți se pare caracterizarea asta? Te consideri un bucureștean get-beget?

Sînt un bucureștean autentic. Amîndoi părinții s-au născut în București. Bunicii, în schimb, vin fiecare din altă parte a țării și chiar a lumii. Apoi, străbunicii... Cei dinspre mamă sînt din Teleorman, de lângă Alexandria, din satul Ulmeni. Am fost acolo acum două-trei luni, după zece ani de absență, și am avut niște emoții cum cred că n-am avut nici pe scena vreodată.

De ce?

Stăteam destul de mult acolo, mai ales verile, și a fost foarte ciudat să revăd un loc pe care nu-l mai văzusem de atîția ani. Nu cunoșteam senzația. Și-ti vin în minte tot felul de gânduri... Nu e un sat modernizat, dar are cîteva chestii foarte interesante. Fintinile, de exemplu. În tot satul sînt fintini cu apă care curge incontinuu. Zona aceea are foarte multă apă și sătenii se mîndresc toți cu treaba asta. Revenind, alt străbunic este din Albania. Fugise, la începutul secolului trecut, din țară și a ajuns în România. Există un obicei, o lege a singelui: dacă cineva omoară pe careva dintr-o familie, ucis era membru din familia celui ucis era obligat să-și ia revanșa. Și cînd a venit rîndul străbunicului meu să ucidă, n-a vrut și a plecat.

Parcă ar fi un scenariu de film.

Da, uite chiar așa a ajuns în România. A fugit, a trecut Dunărea, nici nu mai știu chiar toate detaliile. Îți pot spune însă că îl chema Ismail Kadri. Ei, așa că putem spune că abia de o generație încoace sînt bucureștean get-beget.

Altfel, mai sînt și de prin Moldova, și dinspre Brăila... Iar chestia cu băieții de cartier, cam da, am crescut în cartier, cu băieții de acolo, deși n-am fost niciodată un golan în adevăratul sens al cuvintului, nici măcar un bătaș. Nu știu dacă mă descurc chiar în orice situație, dar nu prea îmi fac probleme, adică nu stau să mă gîndesc: „Mamă, cine știe ce mă așteaptă, cine știe ce se învește!”.

Atunci, dacă tot am înșirat generații din diverse colțuri ale țării, să zicem că ești cosmopolit?

Cred că mă simt totuși bucureștean. Mă simt chiar de acolo, din Drumul Taberei. Nu-mi dau seama cum poate fi percepută emblema asta cu „locuitor din Drumul Taberei”, dar cred că e de bine. Și nu prea îmi place ce se întîmplă în momentul de față în centrul Bucureștiului. Nu sînt un om care frecventează cluburi, nu merg la petreceri, la lansări de mașini sau aniversări de reviste. Am impresia că lumea se cam dă în stambă și încearcă să arate altfel decît este.

E o doză de snobism?

E snobism în toată regula.

Ai călătorit mult, cam pe unde se situează Bucureștiul ca nivel de „educație urbană”?

În urmă, chiar și așa, abia dumirit cum e el acum, nu se compară nici pe departe cu Londra, Paris sau Viena. Berlinul sau Barcelona? Păi, astea sînt orașe în care se întîmplă un milion de lucruri ce țin de cultura urbană, de cultură în general. Din păcate, Bucureștiul a început să aibă contact cu asta abia de vreo patru ani. Am început să intrăm într-un circuit al evenimentelor de o anumite factură. European, dar așa accentua că sîntem departe, nici nu încape comparație.

Preziști o emisiune de cultură urbană la Realitatea TV, „Marfă”. Ce-și propune proiectul? A cui a fost ideea?

Ideea n-a fost a mea, ci cred că a Anei-Mariae Caia, ea e și producătorul emisiunii. E o chestie foarte mișto la copii: observă și se bucură de tot ce e în jurul lor, de cînd se dezmeticesc, dis-de-dimineață și pînă seara, tîrziu. Iar emisiunea „Marfă” cam asta vrea să facă: să deschidă ochii oamenilor asupra lucrurilor foarte des întîlnite în jurul nostru. De exemplu, uși de fapt că guma, ciunga, este un element foarte important în viața ta. De la sălile de teatru unde încerci să te așezi, ridici scaunul și nimeresti cu mîna fix în guma aia împuțită, lipită

de careva dinaintea ta, pînă la faptul că de multe ori e bine să ai o gumă în buzunar pentru că te întîlnești cu cineva și trebuie să fii sigur că nu-ți miroase gura. Dar emisiunea ajunge și la silicoane... Siliconul care e prezent în motorul mașinii! Pînă la urmă, ajungi să nu-ți mai dai seama ce se întîmplă cu tine și doar să muncеști ca să câștigi bani. Așa că noi venim și zicem că ar trebui să fie mai mult decît atât.

Ce audiență are emisiunea?

Am auzit – vorbesc doar la nivel de zvonistică – spunîndu-se că e una dintre emisiunile cu cea mai mare audiență de la Realitatea TV. Vorbeau băieții din echipă și de 2,4% sau chiar 3. Și m-am bucurat, pentru că nu putem spune că a avut parte de o promovare intensă, iar asta înseamnă că proiectul e interesant pentru oameni, e scris bine, e montat cu cap și eu fac treabă bună. Deci laude pentru toată lumea din echipă.

Pentru Dragoș Bucur care sînt lucrurile marfă?

E marfă să mă trezesc la unșpe jumate. Dorm mult în general și, în particular, așa vrea să dorm și mai mult. E marfă să ne urcăm în mașină și să plecăm prin Europa fără nici o grijă, e marfă să mergem la placă în Austria. Îmi place foarte mult să stau cu familia și îmi petrec mult timp așa. Familia nu înseamnă numai Dana (Nălbaru – n.red) și viitoarea fetiță, ci și părinții, soră-mea, cumnată-meu, nepoții. Ador să stau în mijlocul lor. Marfă e să n-am scandal cu vecinii din cauza

„Frame”-ului (bar situat într-un bloc, în Piața Romană, pe care îl deține, împreună cu Bogdan Dumitrache și Edi Dicu – n.r.) și să am comenzi la agenția de casting. În București e marfă pentru mine să fie sîmbătă și duminică, cu străzile libere. Că s-au înmulțit motocicletiștii și că sînt din ce în ce mai solidari, că poți să-ți iei mîncare de oriunde la orice oră cînd te apucă foamea. E marfă că am văzut o bătrînică acum două săptămîni cu cîinele pe stradă, scoțînd punga și curățînd mizeria animalului. Era în spate la Cinema Patria, seara, și a făcut asta firesc, lucru pe care în Paris nu l-am văzut. E marfă că aici nu sînt oamenii dragi.

Cum vă alegeți subiectele?

S-a făcut la începutul proiectului o listă cu vreo sută de idei, și acum băieții care scriu iau fiecare idee și o dezvoltă. Și dacă la filmare ne mai vine cîte o altă idee, o strecurăm. Nu știu exact cum a pornit treaba cu lista, pentru că eu am fost cooptat pe drum. De fapt, s-a întîmplat chiar așa: m-a sunat producătoarea după ce totul era gata și m-a întrebă dacă mi-ar plăcea să fiu implicat într-un astfel de proiect. La început am fost reticent, intrucît colaboram destul de bine cu Pro TV-ul și n-aveam nici un motiv să plec. Numai că, tot gîndindu-mă, mi-am dat seama că mă atrage teribil ideea. E o emisiune pe gustul meu, vorbește despre lucruri de care toată lumea are habar, nu e o chestie super elitistă, dar nici o comedie de prost gust – și presupune să interacționez cu oamenii și tocmai asta îmi place.

Nici blazat, dar zic: nu are pentru nici o meserie“

obișnuiești cu duhoarea de canal și e obligatoriu să îndrăgești cinii vagabonzi.

Cum e să fii actor tînăr, român, în anul 2000? Spui, adesea, că ar trebui să mai terminăm cu sacrificiul de dragul artei.

E o mare diferență între răspunsul pe care ți-l dau acum și cel pe care l-aș fi dat cu patru ani în urmă. Puteam să spun, mîndru, că de cînd am început cariera, adică din '94, am avut vreo două săptămîni de vacanță, munceam de-mi săreau ochii din cap și nu mă prea interesau sănătatea ori banii. Acum patru ani credeam că se poate face ceva cu teatrul, cu televiziunea, cu cinematografia și că cele trei aveau puterea de a schimba lumea, de a face lucrurile mai bune. Credeam că merită să-ți sacrifici timpul liber, familia pentru artă. Și mă uitam cu compasiune la actorii trecuți de 30 de ani, sictiriți și sătui de meserie. Miine, poimîine fac eu 30, nu sînt nici sătul, nici blazat, dar zic: nu are rost să faci sacrificii pentru nici o meserie, oricît de important ar părea. Important este să te simți bine, să fie fericii cei de lîngă tine, să savurezi fiecare moment. Și dacă tot ai o meserie, e indicat s-o faci cum îți place, nu pentru că trebuie. Înainte aș fi refuzat cu greu un spectacol de teatru, indiferent că-mi plăcea sau nu, aș fi lucrat numai ca să lucrez. Nu am renunțat însă niciodată la lucrul bine făcut, nici acum nu lucrez pentru bani. Și totuși lumea spune că sînt scump, materialist și se glumește pe tema asta. Dar nu e adevărat: fac lucrurile pe care vreau să le fac, numai că, în aceeași măsură, țin să fiu plătit pentru ele.

În ultima perioadă joci film și mai desloc teatru. De ce?

Am avut un incident cu cei de la Teatrul Nottara prin 2003, mi-au propus un lucru care nu mi-a convenit și am plecat, am mai vorbit despre asta. În schimb, de atunci am încercat de vreo două ori să lucrez în teatru și pur și simplu nu s-a legat. Eu cred că am o stea – se zice că nu e bine s-o spui, fiindcă ți anulează puterea – și mi se întîmplă ceea ce trebuie să mi se întîmple. N-am făcut nimic – cel puțin în meserie – pentru că am căutat-o eu, ci pentru că mi s-a oferit, pentru că mi s-a întîmplat să întîlnesc oameni potriviți, talentați și cred că așa a fost să fie. Dacă nu mai fac teatru, înseamnă că asta îmi era scris.

Faptul că doi regizori tineri, Radu Muntean și Corneliu Porumboiu, au ales ca subiect revoluția din decembrie '89 ar putea fi, cum se spune, un pariu al generației tinere? Adică putem face film despre revoluție și altfel decît cu lacrimi, mizerie, urlete și mult întinerire?

Nu. Cred că nici unul dintre ei nu le-a gîndit așa. De fapt, filmele astea nu sînt despre revoluție. La Corneliu Porumboiu treaba e simplă: el stăpînește foarte bine

o lume, lumea aceea de la Vaslui, plină de Savoare, de haz. Iar, în cazul lui, emisiunea despre revoluție e doar un pretext ca să prezinte ceva din ce se întîmplă acolo. S-a discutat despre revoluție, dar putea să se discute și despre magazinul de la colț și despre Uniunea Europeană – și nu faptul că se vorbește despre revoluție face filmul. Pe Radu Muntean cred că, de fapt, l-a impresionat povestea băieților, e inspirată dintr-un caz real. Iar ce s-a întîmplat are mai degrabă de-a face cu felul în care e românul. Știi, e într-un fel românul așa și, în momente de criză, cum a fost revoluția, iese la iveală adevărata fire a lui. Filmul a fost un mod de a spune: „Bă nene, uite ce s-a întîmplat, uite cum gîndim, cum reacționăm”. Ori-cum, sînt ușor de păcălit românii.

În ce fel?

Aruncă lumea gogoasă, hap, o mestecăm, o înghițim și pe urmă aflăm că de fapt gogoșa aia era... pentru cîni. Pe scurt, se construiesc vedete peste noapte, de trei reviste și două televiziuni. Așa e cel mai bun exemplu de păcăleală. Crezi că e frumos ori deștept, mergi pe stradă și chiar scoți aparatul de fotografiat să-l immortalizezi. Uite, eu și Dana am fost plecați în luna de miere și, cînd am venit înapoi în țară, peste tot erau Columbeanu și Monica, Monica și Columbeanu. Nu știu ce e cu ei! Cine sînt, ce fac? De ce sînt mediatizați? Și nu știm nici acum, după un an și jumătate.

Ai un rol în Tinerete fără tinerete, cel mai recent film al lui Francis Ford Coppola.

E mult spus rol. Apar la finalul filmului, sînt un barman. Experiența mai intensă a fost la probe, decît la filmări. A durat cîteva ore bune castingul și stă omul, lucrează pe fiecare replică...

Cite replici spui?

Vreo șase. Oricum, faptul că le am cîcă ar fi mare șmecherie, toți erau extaziați că s-a păstrat scena. Ei și? Dacă s-a păstrat scena, atunci ce? Dar are ceva foarte plăcut omul așa, te face să te simți de parcă l-ai cunoaște de o viață. Adică e Francis Ford Coppola, te vede și zice „Ooo, ce faci Dragoș?”, te ia în brațe și te pupă. Ți se face și rușine... În afară de asta, mai am un film interesant, se numește *Apă*. E un medimetraj regizat de Constantin Popescu, unde joc alături de Andi Vasluiuanu, Mihai Constantin și Ion Bechet, un film de atmosferă, sper interesant. Cred că e în montaj, probabil va ieși pe piață în curînd. Iar acum, fie vorba între noi, m-aș bucura să mai fac un film românesc, în rolul principal, cu Radu Muntean sau Corneliu Porumboiu decît să mai am o apariție la Coppola.

REPERE

» S-a născut în 1977, la București

» A absolvit Facultatea de Teatru din cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”.

» A jucat în spectacole precum: *Doi gemeni venețieni* de C. Goldoni, în regia lui Vlad Muguș (Teatrul Nottara, 1999), *Trilogia belgrădeană* de Biljana Srbljanovic, în regia lui Cristian Popescu (Teatrul Bulandra, 2000), *Hora iubirilor* de Arthur Schnitzler, în regia lui Felix Alexa (Teatrul Nottara, 2001), *Minciuna din mine* de Sam Shepard, în regia Adei Lupu (Teatrul Nottara, 2001) sau *Război și pace* de Lev Tolstoi, în regia lui Petre Boker (Teatrul Nottara, 2003).

» A jucat în scurtmetraje precum *Visul lui Liviu*, în regia lui Corneliu Porumboiu, sau *Popcorn Story*, regizat de Tudor Giurgiu.

» Dintre lungmetraje menționăm: *Marfa și banii* (2001), în regia lui Cristi Puiu, *Furia* (2002), în regia lui Radu Muntean, *Tancul* (2003), regizat de Andrei Enache, *După ea* (2006), în regia Cristinei Ionescu, și *Hirtia va fi albastră* (2006), în regia lui Radu Muntean.

» L-a interpretat pe Călin Boboc în serialul de televiziune *Băieți buni* (2005).

» În 2003 i-a fost acordat Premiul UCIN pentru cel mai bun actor într-un rol principal, pentru rolul Luca din filmul *Furia*, regizat de Radu Muntean.

» A obținut, în 2002, premiul „Timică” la Gala Tinărului Actor.

» A prezentat emisiuni de televiziune precum „Faci pariu” (PRO TV, 2003) sau „Cîștigi fără să știi” (PRO TV, 2002).

» A fost gazda Miss World România în anul 2003.

» În prezent îl puteți vedea la emisiunea „Marfă” de la Realitatea TV.

Ți se întîmplă să ai convingerea că ești cool pentru că ești „urban”?

N-am chestia asta cu *trendy* sau *cool*, mi se pare că face lumea mișto de mine cînd aud cuvintele astea. Și în emisiune vorbim mai mult despre București, nu neapărat despre o cultură urbană, despre omul urban. Poate e mai corect spus o cultură bucureșteană.

Cultura urbană nu se manifestă mai ales în metropole?

Ba da. Nu vreau să jignesc pe nimeni, totuși una este cultura urbană în București și alta e cultura urbană în Galați. N-am nimic cu Galațiul, am zis la nimereală, dar nu se compară, e cu totul altă intensitate, sînt alte repere, e un alt ritm. În primul rînd, în București ca să ajung de la o filmare la alta fac o oră. Așa e traficul. În Galați așa ajunge într-un sfert de oră, dar degeaba. Numai de aici și deja vezi diferențele. Timișoara sau Clujul s-ar putea să fie mai sus decît Bucureștiul în ceea ce privește cultura urbană pe anumite segmente. Așa e, Ungaria e acolo, ei fac pînă la Viena 5 ore, noi facem 14. Dar ritmurile diferă: ia un clujean, adu-l în București și vezi că în două săptămîni moare. La fel, ia un bucureștean, du-l în Cluj și mai mult de cîteva zile nu va mai avea stare. Firește, vorbim de o medie...

Există un cod al urbanismului? Încercăm un portret-robot al individului urban pînă-n măduva oaselor?

Nu știu dacă pot să fac un portret-robot, dar îți pot spune o poveste. Acum cîni

» **Lumea spune că sînt scump, materialist și se glumește pe tema asta. Dar nu e adevărat: fac lucrurile pe care vreau să le fac, numai că, în aceeași măsură, țin să fiu plătit pentru ele.**

am lucrat la un spectacol în Reșița și am stat acolo o lună. Reșița e un oraș foarte liniștit și, cînd am revenit în București, m-am dus direct la Universitate, m-am așezat pe scările de la fîntînă și am stat așa, timp de o oră și jumătate. Nu mai puteam, voiam să aud gălăgie, voiam să stau în aglomerație. Profilul „omului urban”, al celui care locuiește în București, ar fi: cineva care trebuie să aibă carnet de conducere sau foarte mulți bani pentru taxi, care să aibă nervii tari și o slujbă destul de bine plătită pentru a rezista aici. Știi care e, de fapt, șmecheria? Faptul că acești oameni urbani sînt foarte diferiți între ei. De aceea poate e greu și să le faci un portret. Mie îmi place Bucureștiul foarte mult, dar recunosc că poate deveni obositor. Chiar vreau să mă mut undeva lîngă capitală, să-mi fac o casă lîngă București.

Ca politicieni!

Exact! Dacă vrei să stai în București trebuie să accepți că îți miroase în casă a sarmale de la vecinul de dedesubt, să te

LECTURI ÎNTRERUPE

Doris MIRONESCU

Greața de literatură

Vine un moment în viața oricărui om de literă când parcă literele nu mai sînt de ajuns. Intervine saturația. Plictiseala. Poate chiar greața de literatură.

Evident, nu e vorba despre o greață propriu-zisă, încercată de omul de pe stradă, de cititorul anonim, cumpărătorul de cărți și reviste literare datorită căruia cu toții suferim. Ce să-ți fi făcut ție, personal, om serios, cu salariu și amantă, Marcel Proust sau, doamne ferește, Mircea Cărtărescu? (Poate doar, dacă ai făcut filologia la București, ilustrul prozator să te fi picat la examen!) Doar literatura este, nu-i așa?, un domeniu lipsit de violențe, un cadou oferit cititorului, o zambilă, o lalela! De cadouri poți să te sature, să le arunci cit-colo, dar în nici un caz să te montezi singur pînă la atitudinile isterice de negare. Dacă însă literatura ți-a devenit deja o meserie, dacă ești angajat într-însa ca un salahor, dacă această angajare înseamnă ceva pentru tine, atunci da, poți să te superi, să strici jucăriile și să-ți vină să pleci acasă.

Numai că, dacă într-adevăr literatura conține o astfel de miză majoră, personală, nu mai poți să pleci nicăieri. Literatura e legată de tine aproape organic, și chiar dacă o simți ca pe o piatră de rîu legată de gît, nu mai poți să te lepezi de ea. Foarte puțini au reușit vreodată să renunțe la scris din inițiativă proprie. Iată, Rimbaud, de pildă, celebrul negustor de filme și de arme care își lasă *Iluminările* în manuscris și pleacă să cucerească un alt continent. Orgoliul literaturii și al literaților provine și din aceea că un caz precum al lui Rimbaud este rar de tot. Un „demon” l-a făcut pe Rimbaud să scrie, firesc e să ne imaginăm că un alt demon l-a făcut să renunțe la scris.

De literatură nu te poți lăsa, se zice. Mai întîi trebuie să se lase ea de tine. Literatura ar fi o competiție severă, o probă de care trebuie să treci ca să poți fi numit literator. Nu

poți renunța la competiție cîtă vreme nu ești sigur că te-ai calificat într-însa. Iar această calificare durează, fără excepție, toată viața. Nu doar cu a doua carte trebuie un scriitor să confirme. Mai adevărat este că debutezi la fiecare carte. Nichita Stănescu, de pe piscul unei opere deja impresionante, este bruf-tuitul aspru în 1978 de către critică pentru ceea ce părea atunci un experiment ratat, anume volumul *Epica magna*. Nici autorii care își conservă maniera de la o carte la alta, fără a se gândi la variație, nu o duc mai bine. Acuzațiile de oboseală a inteligenței creatoare sînt ușor de aruncat. Iar ca să le infirme, scriitorul trebuie să dea la iveală un alt volum...

În această chinuitoare întreprindere, nu puține vor fi fost momentele de saturație. Excedat de dificultatea unei rime, de amploarea unui proiect epic, de sterilitatea muncii critice, scriitorul își promite să le arunce pe toate cit-colo și să se apuce de făcut altceva. Copii, de exemplu. Muza îl tentează chiar și atunci cînd nu scrie, ba poate atunci chiar mai mult. Și iată-l pe scriitorul nostru, dacă e poet, cum așterne pe hîrtie versuri ca acestea:

De poftiți la nemurire
Cîtă am o dau acuși
Ca să cumpăr dragiei mele
O păreche de mînuși.

Versurile de mai sus nu-i aparțin nici lui Constantin Acoșmei, nici lui Sorin Ghergut, atleți ai dezabuzării poetice în generația mai nouă. Ele fac parte dintr-o variantă a *Scrisorii I* de Mihai Eminescu. Versuri lăseate „între galbenele file” ale laboratorului poetic, alături de vesele improverbi la adresa prietenilor de la „Convorbiri” („La ce să dai hîrtia cu șiruri numărate,/ Pe-a caracudei labe păroase nespălate”). În varianta finală, *Scrisoarea I* nu are nici urmă de „impurități biografice”, nici un pic de oboseală. Dacă e să mă iau după Eminescu, greața de literatură trece.

Poate era mai bine să citez din Acoșmei...

CANONUL ȘI TAROTUL

Cronica adevărată a unor teribile vremuri recente

Luminița Marcu

Iată o mostră din lumea aceea aproape neverosimilă: „Cine face astăzi politica culturală a partidului de guvernămînt? Este tot mai vizibilă, de altfel, predilecția unora dintre cei care ne conduc – fie ei guvernanți, parlamentari sau funcționari culturali – de a privi înapoi fără minie, ba chiar cu infinită nostalgie. Cum altfel s-ar putea explica invazia de cult-turnici și de lachei ai vechiului regim în funcții-cheie din domeniul cultural al ultimilor patru ani – vezi Dinu Săraru, director al Naționalului bucureștean, Adrian Păunescu, președinte al Comisiei pentru cultură și mass-media din Senatul României (comisie din care mai fac parte Irina Loghin, Eugen Florescu, Ion Dolănescu...), numărul mare de iluștri necunoscuți livrați pe post de «mari personalități» care fac parte din conducerea nou înființatului Institut Cultural Român, gen Opaschi, Mironov și alții asemenea lor?”. Articolul datează din ianuarie 2004.

În noiembrie 2006, cu tot spectacolul politic dintre președinte și premier, cu toate eventualele nemulțumiri punctuale pe care le-am avea față de sistemul cultural actual, trebuie să recunoaștem că sintem la ani lumină de atmosfera care se degajă din acest articol. Și nu e vorba că au plecat „ai lor” și au venit „ai noștri”, pentru că nu e vorba de culoare politică, ci de opțiune morală, de oameni complet compromiși etic atunci, în timp ce azi problema e mai degrabă în zona competențelor. Diferența e uriașă și, deși poate părea o banalitate, am senzația că nu ne amintim prea des și că nu ne dăm seama de adevărata dimensiune a schimbărilor. Numai cine n-a trăit perioada PSD de dinainte de alegerile din 2004 nu știe cum a fost cu adevărat, nu-și amintește atmosfera de deznădejde care plutea în mediile culturale reale

sau de prigoană care exista în presa cotidiană... Am fost acolo, în mijlocul acestor discuții, și-mi amintesc perfect că „Evenimentul zilei” și „Observatorul cultural”, cel în care apăreau aceste articole ale lui Carmen Mușat, erau printre puținele zone normale ale presei românești de atunci. E poate cazul să amintim acest lucru. Așa cum ar trebui să ne amintim cum arătau televiziunile sufocate de prezența unor Păunescu, Dan Claudiu Tănăsescu, Dumitru Micu, Fănuș Neagu, cum se subvenționau cărțile aceluiași dinozauri trecuți de mult de vîrsta creativității și mîndri de trecutul lor de poeți de curte, de spectacolele cu crime pentru pămînt, de jalnicele compromisuri ale unor mari actori, de celebrele colecții de artă ale unui premier și așa mai departe. Iar aceste lucruri nu s-au întîmplat înainte de 1989, ci acum doi ani. Articolele semnate de Carmen Mușat sînt frisonante în acest sens.

Se poate face polemică fără a cădea în scandal

Felul în care sînt scrise, așa, citite în volum – pe majoritatea le știam din revistă –, frapează și el. Pentru că, deși mă așteptam cumva la un ton mult mai soft și mai prudent, din cauza imaginii de ponderație pe care o are Carmen Mușat în spațiul intelectual, am redescoperit o fermitate și un curaj în a da nume și a spune lucruri răspicate care ar trebui să rușineze mulți editorialiști ai vremii. Măcar retrospectiv. Discursul „despre metoda” (abundent și ușor moralizator pe alocuri, dar oare nu avem în continuare nevoie să ne reamintescă cineva „metoda” polemicii civilizate?) e dublat mereu de cea mai exactă circumsciere a „adversarului”. Dacă parcurgem „polemicile” postdecembriste, în afară de cele de tip România Mare, care nu intră în discuție, vom constata, mai ales în cazul intelectualilor, o prudență păguboasă și chiar o ipocrizie a generalului, în dauna cazului particular analizat în datele lui concrete. Este exact ce nu face Carmen Mușat, demonstrînd practic ceea ce susține teoretic: putem face polemică, analiză critică și chiar dezvăluire fără a cădea în scandal. Dar și fără a ocoli esențialul.

SEMNAL

Luminița Marcu, *Mansarda cu portocale. Puzzle spaniol*, Hors collection, Editura Polirom, 256 de pagini, 17,95 RON

Mansarda cu portocale reprezintă debutul editorial al Luminiței Marcu, unul dintre cei mai cunoscuți critici literari de astăzi.

Volumul mixează confesiunea cu seriozitatea eseistică. Este o carte profund personală care încearcă să recompună imaginea unei relații „amoroase” cu Spania și cu limba spaniolă. De aceea, textele critice din zona studiilor literare sînt dublate de fragmente de jurnal intim. *Mansarda cu portocale* vorbește despre frumusețea frivolă a gratuitității, despre farmecul terapeutic al lucrurilor importante făcute aproape în joacă.

Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 440 de pagini, 28,95 RON

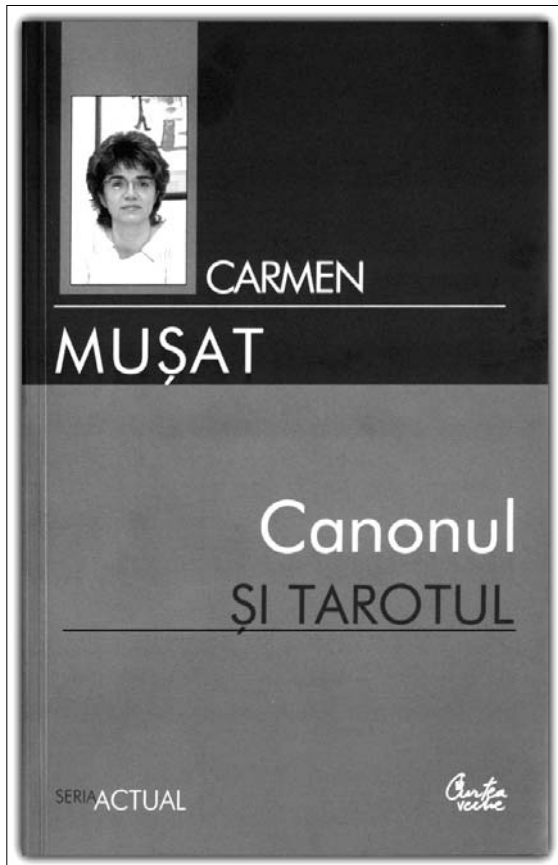
Răzvan Rădulescu este unul dintre cei mai de succes scenariști români de astăzi. Filme precum *Marfa și banii*, *Moartea domnului Lăzărescu* și *Hirtia va fi albastră* poartă semnătura sa.

Pisicilele, Somnul protector, bufnita ce cultivă căpsuni, Minotaurul Samoel, care cultivă ciuperci, fantoma Otilia – toate aceste personaje și altele încă îl readuc în fața cititorului, spectaculos, pe prozatorul Răzvan Rădulescu, bine-cunoscut și pentru scenariile la unele dintre cele mai bine primite filme românești din ultimul timp. Romanul *Teodosie cel Mic* este unul impresionant din multe puncte de vedere, de la ineditul poveștii la gama largă de procedee narative folosite de autor. Scris cu un rafinament stilistic deosebit, cartea lui Răzvan Rădulescu contribuie din plin la substanța peisajului literar românesc contemporan.

În acest sens, cea mai spectaculoasă secțiune a cărții este cea dedicată învățămîntului. Subiectul este cumva uitat azi, deși sîntem departe de a fi rezolvat sau măcar înțeles la nivel de dezbateri publice problemele reformei în educație. „Incompetență și demagogie la MEC”, un articol din mai 2002, amintește o felie de viață politică pesedistă cu efecte incalculabile asupra a generații întregi de elevi. Iată icon-ul de tristă amintire al aceluia ministeriat, surprins în linii exacte: „Nimeni și nimic nu a reușit să tulbure imperturbabila seninătate a Ecaterinei Andronescu, venită la toate aceste întîlniri cu un singur scop: acela de a face propagandă electorală partidului din care face parte. Demagogia, populismul, prostia, incompetența, încăpățnarea și reauvoiența și-au dat mîna în discursul doamnei ministru, care susține, sfidînd evidența, că prețul de 6900 de lei pentru un manual de optzeci de pagini este perfect justificat din punct de vedere economic (în treacăt fie spus, cu această sumă se pot cumpăra trei suluri de hîrtie igienică de cea mai proastă calitate)”. N-au trecut decît cîțiva ani de atunci și, chiar dacă lucrurile nu s-au schimbat cu totul la MEC, totuși avem senzația că figura Ecaterinei Andronescu vine de undeva din negura timpurilor, iar deciziile ei arbitrar și stupide fac parte dintr-un teatru al absurdului, uitat acum, dar neincriminat în nici un fel. Articolele acestea provoacă meditații dintre cele mai amare: în ce fel de țară trăim? În orice caz, într-una uitată și complet inconștientă.

Demonstrație atentă și minuțioasă

Un exemplu de consecvență jurnalistică găsim însă în această carte și la un autor care nu e nici pe departe jurnalist de investigație. Carmen Mușat a scris nu mai puțin de opt articole – dintre care unul reprezintă o scrisoare deschisă adresată ministrului Educației Alexandru Athanasiu care i-a succedat Ecaterinei Andronescu – despre problema plagiatului din manualul de română de clasa a XII-a coordonat de Eugen Simion, autoarea plagiatului fiind profesoara de liceu Florina Rogalski. Demonstrație atentă și minuțioasă, ton civilizat, dar ferm, urmărirea subiectului, inițiativă, toate ingredientele unui caz dus la bun sfîrșit. Și, să nu uităm, într-o revistă de cultură! Efectele? Au existat, e adevărat, cu întirzire și după un șir caraghios de dezmințiri și atacuri la persoană dinspre partea prinsă cu minciuna și falsul. Ori, cum, manualul este în prezent curățat

» Carmen Mușat, *Canonul și tarotul*, colecția „Actual”, Editura Curtea-Veche, 2006

de părțile lui prea rușinoase. Onoarea autorilor plagiați, academici și dascăli de adolescenți? Bine „reperată” într-o lume în care ea nu prea contează, de fapt...

Nu mai am spațiu pentru o utilă, zic eu, discuție pe teme doar aparent feministe pornind de la această carte semnată de o autoare, vreau doar să subliniez o satisfacție personală: într-un sistem intelectual dominat de figuri masculine (nu spun că asta e rău sau bine, dar e o realitate), nume ca Monica Lovinescu (un nume atât de important, încît nu știu dacă citarea într-o serie nu e

cumva ușor nepotrivită), Marta Petreu, Ruxandra Cesereanu, Gabriela Adamșteanu, Alina Mungiu-Pippidi, Mihaela Miroiu, Doina Jela, Carmen Mușat – fiecare cu discursul și domeniul de competență proprii, dar avînd în comun un aplomb de cea mai bună calitate și o vizibilitate publică ce, dacă nu atinge deocamdată cotele editorialiștilor neamului, nici nu e de neglijat – normalizează cumva o scenă în care se presupune că diferențele de gen n-ar trebui să mai conteze de mult. Mă întreb însă dacă lucrurile stau chiar așa.

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

„E frig, Lika, e urît...”

Cîtez din indicile de nume cuprinse în vol. XII al operelor lui A.P. Cehov: „Mizînova Lidia Stahieva (1870-1937), o bună cunoștință a familiei Cehov, profesoară de liceu.

Se pregătea să ajungă solistă de operă. A făcut parte cîva timp din trupa Teatrului de Artă din Moscova. În 1902 a părăsit scena și s-a căsătorit cu A.A. Sanin. S-au păstrat 67 din scrisorile lui Cehov către Mizînova din 1891-1900”. S-au tradus doar 5! Transcriu fragmente. „27 și 30 iulie. Melihovo... Scrie-mi draga mea, altfel mi-e așa de urît... Cu bine, bălăioara mea... Te aștept...” În aprilie terminase *Salonul nr. 6*. „13 august 1893. Melihovo... Viața e atât de searbădă, încît nu mai simți altceva decît că te pișcă muștele... Vîno, bălăioară dragă, vom sta de vorbă, ne vom certa, ne vom împăca... Vîno la noi, frumoasă Lika, sînt cînți. Serile au început a fi lungi și n-am pe nimeni lîngă mine să-mi risipească urîtul... La noi au ieșit castraveții. Brom s-a îndrăgostit de m-ile Mary-Lise (cîinii lui Cehov!)... Am impresia că viața ar vrea să-și cam bată joc de mine și de aceea mă grăbesc să mă înscriu în rîndul bătrînilor... Pe aici s-au copt merele. Dorm cîte 17 ore pe zi. Lika, dacă te-ai îndrăgostit de cineva și m-ai uitat, cel puțin în rîde de mine...” La 28 iulie terminase *Călugărul negru*. „1 septembrie 1893. Melihovo... Crezi că eu mîncînc, dorm și scriu pentru plăcerea mea? Mîncînc și dorm pentru că toată lumea mîncîncă și doar-mă, nici dumneata nu ești străină de această slăbiciune cu toate că ești vaporosă. În ce privește scrisul de plăcere, dumneata, ființă încîntătoare, ai cîrîpit această afirmație numai pentru că nu cunoști din experiență viermele acesta, care, oricît îți se pare de mic, îți roade viața cu o perseverență și o pu-

tere exasperantă... E frig, Lika, e urît...” În noiembrie termina *Împărăția femeilor*. „27 martie 1894. Ialta... Sînt în ialta și mi-e urît, mi-e chiar foarte urît... La directoroarea liceului de fete mîncînc ciuberki (pateuri de carne de oaie) și antricoate de batal cu hrîșcă. În familiile nobile mîncînc borș de verdeturi, mîncînc și la cofetărie, mîncînc și la mine, la hotel. Mă culc la 10 și mă scol tot la 10, mă odihnesc și după prînz și, cu toate acestea, dragă Lika, mi-e urît... nu mă părăsește o clipă gîndul că sînt dator să scriu. După mine, fericirea adevărată nu e cu puțință fără lene. Să scriu, să scriu și iar să scriu! Ideea mea e să lenevesc și să fiu îndrăgostit de o fată durdulie... Cea mai mare plăcere a mea e să mă plimb sau să stau și să nu fac nimic. Ocupația mea preferată e să adun nimicuri inutile (frunze, paie etc.) și să fac lucruri care nu folosesc la nimic. Dar eu sînt scriitor, și trebuie să scriu și aici, la ialta. Lika dragă, cînd vei ajunge mare cîntăreață și vei avea leafă mare, fie-ți milă de mine: însoară-mă cu dumneata și ține-mă pe seama dumitale, ca să pot sta degeaba... Mirov a dat un concert la ialta... Urla ca un morun, dar a avut succes colosal...” „18 septembrie 1894. Viena... Nu mă simt tocmai bine. Tușesc aproape tot timpul. După cum vîd, mi-am pierdut sănătatea, așa cum te-am pierdut și pe dumneata...” „Începută în toamnă, termină în decembrie nuvela *Trei ani*. Să mai adaug, din *Cronologia vieții și a operei lui A. P. Cehov* (alcătuită de Sorina Bălănescu): „La Melihovo îl vizitează prietenii săi, scriitorul Potapenko (prototipul, în parte, al lui Trigorin din piesa *Pescărușul*), și Lika Mizînova (care i-ar fi servit de model pentru Nina Zarecinia)”. E frig, Lika, e urît...

SEMNAL

Ovidiu Buta, *Victima modei*, Hors collection, Editura Polirom, 288 de pagini, 24,90 RON

Volumul de debut al lui Ovidiu Buta, cel mai cunoscut jurnalist de modă din România.

Victima modei inițiază o incursiune în culisele modei românești și internaționale, dezvăluind mecanismele alt de controversate, dar exacte ale modei. Gafe vestimentare, „fauturi” artistice, săptămîni ale modei, colecții mai mult sau mai puțin reușite, toate sînt surprinse și disecate – de multe ori, cu o ironie neîndurătoare – în acest volum de debut al celui mai cunoscut jurnalist de modă din România.

Anna Gavalda, *Aș vrea să mă aștepte și pe mine cineva*, traducere din limba franceză de Raluca Baciu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 232 de pagini, 18,50 RON

Fiecare povestire din *Aș vrea să mă aștepte și pe mine cineva* este astfel gîndită încît soarta fiecărui personaj să se decidă într-un unic moment crucial. În *Evenimentul zilei* agentul comercial JeanPierre nu află de consecințele catastroale ale unui moment de neatenție decît a doua zi, din paginile ziarului „Le Figaro”. Personajul feminin central din *Cațug* își decide singur viitorul în cele câteva secunde urmînd unui incident traumatic. Iar cînd strălucim misterios din *Mici obiceiuri de pe Saint-Germain* își verifică mesajele telefonice în timpul primei lor întîlniri, eroina hotărăște să întrerupă sec o foarte posibilă și promițătoare aventură amoroasă. Fiecare povestire este unică și proaspătă datorită abilității autoarei de a surprinde dragostea, dorința sau singurătatea condensate tocmai în aceste momente definitive de maximă claritate, al căror impact trezește în cititor regretul că lectura s-a terminat alt de repede.

HTTP://WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO/CONTAMINARI2

Fotografiile de Cosmin Bumbuț pe blogul „contaminări2”

Adriana Gheorghe

Contaminarea continuă la Centrul Național al Dansului din București. Am decis să prelungim rezidența pînă pe 30 noiembrie. Din mai multe motive, *mainly* pentru că așa și-au dorit rezidenții. În timp ce Ti-ron dezvoltă antiviruşii și rezistă microbului cît poate el de tare (el zice că nu-i așa, că se luptă cu contaminării încă și mai virulente), Cosmin Bumbuț și Valentina Chiriță ac-

ceptă treptat contaminarea. Valentina scrie *playgirl & RMN* – reacții post-xavier și after-mnac (cele cinci premiere simultane de dans contemporan de la MNAC), deși ea ține să nu precizeze exact la ce reacționează. În cazul lui Cosmin, e mai limpede la ce reacționează. La discuțiile dansatorilor de după repetiția la *Switching the Body* a lui Ion Dumitrescu și la discuțiile dansatorilor cu Xavier Le Roy. La discuțiile dansatorilor, în general.

Discuții cu Xavier Le Roy & după repetiția la *Switching the Body* de Ion Dumitrescu

DE LA FRUBELICK DE BURGOS LA BENTRICEANU

Via faimosul Voiculeț

Miciurin trăiește! Iar ultimul lui succes a fost crearea unui nou dirijor, Frubelick de Burgos, din încrucișarea dintre un ceh și un germano-spaniol. Vestea a circulat zilele trecute pe Internet, pe lista de discuții Mahler, una, probabil, cu numărul cel mai mare de critici muzicali pe kilobit.

Succesul este cu atât mai mare cu cît ce- hui, Rafael Kubelik, a murit în urmă cu zece ani, în timp ce spaniolul Frühbeck de Burgos este așteptat anul viitor la Festivalul Enescu.

Onoarea de familist nu mi-ar fi fost lezată dacă această veste amuzantă nu constituia primul mare ecou internațional al anunțării la București a programului viitorului Festival George Enescu. În acel program figurează numele încrucișării cu pricina, iar unui muzicolog – cel în speță este britanic – sînt neiertători cînd comicul în muzica clasică depășește limitele acceptabilului. Și ce nu fac românii pentru a promova cu succes imaginea culturii lor? Fiecare după posibilități și doxă.

Ambasada de la Praga, de exemplu, practică arta dării cu sîngul în dreptul reîlind seria concertelor de mare succes ale „Cîntării României”. Seria părea întreruptă odată cu relansarea Institutului Cultural Român și instalarea unui director... cult. Dar obiceiurile vechi au „obiceiu” să iasă mereu la suprafață. Așa că, spre gloria muzicii românești, cehii au fost invitați să-i asculte în noiembrie pe „famosul naist Voiculeț și grupul lui”. A fost închiriată o sală scumpă în centrul orașului și s-au transmis invitații chiar și pentru cocteil. Ce contează că la aceeași dată Institutul Cultural Român a programat un spectacol de teatru, cu acțiunea Rodica Negrea și regizoarea Liana Ceterchi, invitate la Zilele Internaționale ale Poeziei, de la Praga? Oglindă, oglindă, cine e mai puternic în țară? Institutul Cultural nu are, desigur, nici o clădire proprie, nici nu capătă fondurile necesare propagandei pentru care a fost creat. Și, la Praga, cel puțin, pare să fi rămas un corp străin în ochiul ciclopic al unora de la ambasadă, cu ureche doar pentru muzica populară a mereu altui „famos”.

Vestile bune curg. Din Luxemburg mi se spune că oficialitățile culturale ale orașului în care cu vreau an în urmă se sărbătorește prietenesc viitoarea intrare a României în Uniunea Europeană au avut ideea, proastă se pare, să propună trimiterea unui ansamblu de muzică nouă la Sibiu. Nu în vizită, ci în cadrul schimburilor culturale prilejuate de transformarea Sibiului în capitală europeană a culturii. Li s-a transmis, discret, că fondurile europene și cele românești nu ar fi suficiente, că ar trebui să contribuie cu ceva la fericirea personală a

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

unuia din organizatorii, factorii de decizie locali. Pînă atunci, răspunsul de concert. Evident, nici o precizare despre buzele în care vor merge banii încasați pe bilete.

Invitat la Sibiu este însă ansamblul de muzică contemporană *Hyperion*, condus, întîmplător, chiar de un sibian. Pînă una alta, s-ar părea că lui Iancu Dumitrescu și invitaților de onoare străini care participă la proiect nu li s-a comunicat bugetul alocat concertelor lor. Că nu li s-a comunicat ar putea fi considerat în firea lucrurilor, date fiind birocrația și obișnuita organizare de ultim minut ce caracterizează attea manifestări culturale girate de Ministerul Culturii. Ce li s-a comunicat însă cu promptitudine, „exemplară” din partea directorului administrativ al Filarmonicii de Stat din Sibiu este că ar trebui să-și plătească ei înșiși „locația sălii de concert”. Costul închirierii este de „numai” 400 de RON lei/ora,

ceea ce tradus pe românește ar însemna în jur de 600 de euro o seară de concert. Evident, nici o precizare despre buzele în care vor merge banii încasați pe bilete.

Știri de ultimă oră îmi dau de înțeles că proiectul s-ar putea derula într-un... cort, frumos denumit Pavilionul 2007. Pînă una alta, Pavilionul este și el doar un proiect. Ce n-am reușit să aflăm este cît ar costa „locația” unei poieni, a unei pașii. Poate din fondurile Uniunii Europene pentru Capitala Culturii Europene, *Hyperion* ar putea cînta în aer liber, într-un spațiu mioritic. Ar fi chiar avantajat de puțin aer curat, de exemplu.

Dacă în Sibiul natal, compozitorul Iancu Dumitrescu este tratat cum este tratat, el și colaboratorii lui apropiați, Ana-Maria Avram, Petru Teodorescu și britanicul Tim Hodgkinson, pot avea măcar satisfacția unei reale aprecieri în străinătate. A dovedit-o în cursul săptămîinii trecute emisiunea de o oră pe care le-a dedicat-o radioul austriac ORF 1, „Zeit-Ton”, în care au fost transmise comentarii elogioase și înregistrări ale pieselor lor.

Tot la radio, dar pe *France Musiques*, am putut asculta un recital, înregistrat în septembrie anul acesta, al sopranei Leontina Văduva, instalată de ani de zile în Franța. Nu mi-am putut stăpîni zîmbetul cînd am citit în programul afișat pe site-ul radioului că una din melodii este o prelucrare de... Bentriceanu. Și prezentarea concertului a pronunțat la fel numele. Dar ce și mai ales cum li se poate reproșa ceva francezilor atunci cînd la Festivalul Enescu este așteptat Frubelick de Burgos...

» Dacă în Sibiul natal, compozitorul Iancu Dumitrescu este tratat cum este tratat, el și colaboratorii lui apropiați, Ana-Maria Avram, Petru Teodorescu și britanicul Tim Hodgkinson, pot avea măcar satisfacția unei reale aprecieri în străinătate. A dovedit-o în cursul săptămîinii trecute emisiunea de o oră pe care le-a dedicat-o radioul austriac ORF 1.

Lacrimi de iubire – filmul. Regia Iura Luncașu. Scenariul: Eugen Patriche. Cu: Dan Bordeianu, Adela Popescu, Alexandru Papadopol, Elvira Deatcu

Și totul era nimic... Scenariul și regia: Cristina Nichituș. Cu: Anca Sigartău, Cătălina Mustățâ, Adrian Titieni, Magda Catone

Și toate lacrimile de iubire erau nimic

Vine sfârșitul anului și filmele românești realizate cu bani publici se grăbesc să iasă pe ecrane. E cazul lui *Și totul era nimic...* de Cristina Nichituș (care a câștigat concursul de finanțare al CNC în prima sesiune din 2004), nu e cazul lui *Lacrimi de iubire – filmul*, produs de Mediapro.

Amîndouă sînt proaste, dar dacă ar fi să-l aleg pe cel mai răsărit, probabil că l-aș alege pe al doilea. Lungmetrajul realizat după telenovela cu același nume – amîndouă regizate de basarabeanul Iura Luncașu – n-are pretenții să fie ceea ce nu e. E confuz dacă nu știi personajele de pe micul ecran, e jucat ca o telenovelă, e stupizel, plin de muzică și de hăinuțe „trendy”, dar e sincer în stupizenia lui. Să nu se înțealagă că îl apară sau că mi-a plăcut, dar punîndu-l lîngă cealaltă premieră românească a perioadei, faci o comparație fără să vrei.

Lacrimi de iubire – filmul nu diferă de telenovelă. Faptul că îl vezi la cinema, pe ecran mare, mărește toate defectele sau, mă rog, caracteristicile genului. Intriaga endogamică (sic), fragmentarea secvențelor, deși acțiunea înaintează lent, personaje unidimensionale, răsturnări de situație făcute din „poignet”, joc actoricesc îngroșat, artificial. Secvențele curg ca o reclamă după altă reclamă. Bine, nu e așa, dar ar putea fi – de pildă, secvența de amor de la cabana de la munte a lui Andrei, cu Andrei și Alexandra goi pe blanița din fața focului din cămin, ar putea fi o reclamă la coniac. Sau cea de a doua zi, dimineața, pe terasă, o reclamă la Almette. Pe lîngă asta, personajele pot – și chiar fac – reclamă unei anumite firme de îmbrăcăminte. Poate de asta Alexandra își schimbă hainele des, deși nu are bagaj cu ea la munte. Înțeleg că salvarea lungmetrajului tras după telenovelă au reprezentat-o caravanele care i-au trambalat pe actori prin orașe mari

și mici, ca să fie arătați și să dea autografe după proiecție.

Multă metafizică

Filmul Cristinei Nichituș, primul din 1988 încoace, vrea să fie o frescă a României de azi și nu e decît o mare ciorbă în care intră în doze mai mari sau mai mici: arabul Abdulah care s-a convertit la creștinism devenit Adrian Țîțedemiță, mare maestru al manelelor și pictor de icoane, fosta lui amantă, Margareta (zisă Margo; oare filmul e o continuare la *Margo*-ul lui Ioan Cărmăzan?!), care e cam curvă, își arată stîni la bară pentru a servi pe urmă de model pentru icoanele cu Maica Domnului ale manelistului, o „președintă” (nu se știe de care fel), o femeie tînără care moare de cancer după ce a citorit o biserică, o păpușăreasă care plătete la final pentru păcatele tuturor, deși „practic” e condamnată doar pentru escrocherie, un preot lăsat de nevastă cu care flirtează marionetista, un patron de echipă de fotbal (care are șapcă parcă centrată pe semăna cu George Copos și care n-are nici o legătură cu acțiunea), un arbitru (și el colateral), o reporterită fișneată de televiziune care nici ea nu se prea înțelege ce hram poartă, și alții.

Regula după care apar în cadru e simplă și am verificat-o de mai multe ori: cînd sînt deja cel puțin două persoane, apar rînd pe rînd sau împreună și celelalte, deși n-au neapărat treabă de acolo. Că veni vorba de hram, e și multă metafizică și multă religie „brută” în film –

FILM

Iulia BLAGA

» **Filmul Cristinei Nichituș, primul din 1988 încoace, vrea să fie o frescă a României de azi și nu e decît o mare ciorbă.**

o slujbă religioasă de sfințire a unei biserică, aproape „în timp real”, plus una de înmormîntare – ca răzbunare cit pentru zece filme de sub dictatură. La slujba din debutul filmului, unde vin toate personajele de te miri unde mai încap, moare manelistul, și doamna Roberta, polițista cu unghii roșii, începe o anchetă. La sfîrșitul acestei anchete, vinovată iese cea mai puțin vinovată. Înțelegeți sensul acestei inechități sociale? Ați pătruns trimiterea pe care meseria de marionetistă a eroinei o face către România manelistă de azi, denudată de metafizică, dar și spre o posibilă profesiune de credință a cineastei?

Filmul e de neînțeles și pentru că sonorul e făcut la postsincron și e făcut prost. Uneori ai surpriza să vezi că actori cu gura închisă vorbesc totuși, alții îi vezi vorbind, dar nu se aud de nicăieri. Alteori se aud toți deodată. Sonorul e de așa calitate, înct am pierdut multe replici importante și pline de sens, în care se vorbea despre Dumnezeu și despre viață. „Nimic nu e adevărat, totul e posibil” e fraza care recomandă filmul, pe afix. După cum se vede, e posibil. Mi-e jenă să mă gîndesc cum dă decanul Cristina Nichituș ochii cu studenții ei de la UNATC.

MUZICĂ PE LITERE

Răzvan ȚUPA

Tori Amos: Povestea însoțită de pian

Înainte să împlinească 18 ani, Tori Amos era comparată cu Kate Bush. Se spune că Amos nu a ascultat-o pe interpreta britanică, a cărei voce era celebră pentru faptul că putea să acopere patru octave, decît foarte tîrziu, după ce apăruseră primele păreri legate de asemănarea dintre ele.

Chiar dacă era cunoscută pentru aparițiile pe scena muzicală din Baltimore, Maryland și Washington, Tori Amos a fost mai întii actriță. La 21 de ani s-a mutat în Los Angeles, unde se pare că a cîștigat un rol pentru o reclamă la fulgi de cereale, rol pentru care candidase alături de o tînără necunoscută pe atunci, Sarah Jessica Parker.

Debutul ei ca muzician este legat de trupa Y Kant Tori Read, un eșec din punct de vedere comercial. Astăzi, faptul că tirajul albumului *Y Kant Tori Read* din 1988 a fost blocat la o cifră minimă pentru a reduce pierderile a transformat ediția originală într-un obiect pentru care colecționarii sînt dispuși să plătească sume destul de mari.

Deși producătorii considerau că talentul lui Tori ar putea să se dezvolte, aceeași casă de discuri care îi cerea materiale noi respingea propunerile ei. Piesele companiate de pian pe care artista se încapățîna să le scrie erau catalogate ca prea cuminți pentru începutul anilor '90, cînd legea comerțului muzical era făcută de revelațiile genurilor grunge, rap, hip-hop sau dance.

Din momentul cînd a început să introducă în piesele pe care le-a compus elemente biografice și a ales să cînte despre religiozitatea părinților, primele experiențe sexuale sau deja celebrul viol care a traumatizat-o în primii ani petrecuți în Los Angeles, Tori Amos a prezentat interes pentru producătorii care, pînă atunci, o refuzau. Strategia de lansare a profitat de interesul pe care piața britanică îl arăta pentru muzicienii ce

stau deoparte de curentele în vogă. Așa se face că în primele luni ale anului 1991, Amos a cîntat în baruri din Londra și în concerte cu un public restrîns, la care erau invitați jurnaliști ce au făcut cunoscutul destul de repede numele tinerii interprete.

Cînd a lansat primul album personal, *Little Earthquakes* (1992), vînzările în toată lumea au trecut de două milioane de exemplare.

În luna septembrie a acestui an, Tori Amos a scos pe piață o colecție de cinci discuri, *A Piano: The Collection*, pe care a strîns înregistrări rare și piese mai vechi ce nu fuseseră lansate pînă acum.

Amos a povestit că unele piese la care renunțase în momentul scrierii nu au avut nevoie, acum, după 5 sau 10 ani, decît de câteva elemente foarte simple pentru a fi destul de puternice pe disc. De pe materialele lansate acum o lună și jumătate nu lipsesc piesele celebre semnate de Tori Amos de-a lungul carierei, dar, de cele mai multe ori, este vorba despre variante remixate.

„Am înțeles destul de devreme ce se întîmplă atunci cînd faci lucruri împotriva a ceea ce

estî, de fapt. Trebuie să poți să te uiți în oglindă spunînd: *fac schimbări pe care sînt în stare să le suport”,* declara Tori Amos.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Scorpinorogul (II)

Pentru curioșii care chiar vor să afle ce căuta beizadeada Dimitrie Cantemir la Timișoara în 1697 și ce faptă rușinoasă (dar sănătoasă) făcu atunci, la 24 de ani, ca să-și salveze pielea, iată crâmpelul din Istoria imperiului otomanu în care re-i povestită isprava. Cine știe cum ar suna întâmplarea într-o traducere măiestrită din latină. N-am avut la îndemână decât traducțiunea italianizantă a dr. Iosif Hodoș, din 1878, pe care-am bilit-o puțin ortografic ca să puteți înțelege despre ce-i vorba. E așadar vara fierbinte a lui 1697, când turcălimba din cetatea Timișoarei se dă de ceasul morții să biruie atacurilor creștine, foamei și setei, în timp ce însuși Mustafa al II-lea, deghizat în spahiu, stă pitulat între ziduri. Viitorul vodă al Moldovei îl însoțește pe sultan în campania urmarita de grosnică fatalitate. Iată ce avea el să scrie peste ani, refugiat la curtea țarului Rusiei:

„De câte ori îmi aduc aminte de confuziunea deplorabilă de atunci, întotdeauna mă cuprinde o secretă oroare. Nu era omul în securitate niciăieri: amicul, ca și inamicul era asemenea suspect; deșordinea era universală și neimagineabilă. [...] Trupele care săpăseră rătăceau încoace și-ncolo fără comandant, fără conducători, fără disciplină. Călăuzul lor era foamea; și ce vedeau, tot prădau. Seceta extraordinară din acel an secase toate apele. Căii muritori de sete erau reduși a suge mocirle puturoase. Și dacă cineva, pe întâmplare, da de vreun pic de apă stătătoare, trebuia ca mai întâi să omoare sau să vulnereze pe mulți alții înainte de a-și putea măcar uda buzele, departe de a-și putea stămpăra setea. După ce am scăpat și io cum am putut, m-am dus cu celelalte trupe la Timișoara și mi-am pus cortul cu tot bagajul într-o vie. Din întâmplare am dat aici de un puț acoperit cu pământ.

Mi-am mutat cortul asupra puțului, l-am curățat și astfel am avut apă proaspătă și curată pentru mine, pentru oamenii mei și pentru caii mei.

Într-o dimineață, pe când se revărsa de ziuă, am trimis prin servitor un ol de apă la bucătarul meu. Pe drum, îl vede un soldat, îi ia olul și bea apa. Apoi îl amenință cu moartea dacă nu îi va spune de unde are apa aceea și-i puse sabia în piept. Bietul băiat, tremurând de frică, spune soldatului că eu am un puț sub cort. Soldatul îndată fugi la camarazii săi și le spune ceea ce auzise. La moment pleacă cu toții, ținând într-o mână sabia goală și într-alta vasul și întrebând în toate părțile că unde este cortul meu. Eu am văzut numaidecât că nu este nici un mijloc de a mai ascunde lucrul; mi-am mutat cortul și am lăsat puțul liber. Pentru a mă scuza, le-am zis că a fost un om mort în puț și l-am ascuns pentru că m-am temut că cineva arse de sete ar putea bea din el înainte de a-l curăți și printr-aceasta poate să-și spurce sufletul. Minciuna aceasta inocentă, dar necesară în acele împrejurări, m-a scăpat de sabia acelor barbari, ba încă mi-au și mulțumit pentru serviciul bun ce l-am făcut”.

Oare de ce amintiri îl chinuiesc pe Inorogul cel neprihănit? Care-i problema, câtă vreme trășii în piept sînt afurisiții de turci, în fond niște barbari? Știe Dumitrașcu ce știe: în mijlocul barbarilor cu pricina el a stat pudzderie de ani, a trăit chiar bine și a învățat multe. Întrebarea e alta: ce caută episodul cu puțul în rubrică care-a ajuns, teleap-teleap, taman în p. 14? Am spus de la-nceput că secretul ei e bucuria. Așa că, pe 26 oct., nimic nu m-a bucurat mai mult decât să-i aduc lui Cantemir, de ziuă lui și fix în nr. 100 al „Suplimentului”, un omag. Fie și așa, cu o amintire scorpio-nească.

Poveștile bunicii albe

„Bunica nu stătea departe. Fetița avea de străbătut două străzi lungi, mărginite cu case frumoase și un părculeț cu câteva bănci vopsite în galben, așezate lângă tufișuri cu frunze mici, lucioase.

Fetița se ducea bucurioasă la bunica. Bunica îi spunea povești (...), îi dădea plăcinte cu mere și-i împletea fuste de lână moale, pe care se înșirau brazi mici, ascuțiți și parcă niși.”

Bunica tace uneori, cu gândurile plecate departe. „Ca niște rîndurile străvezii”, oftind cînd și cînd. Alteori mîngieie părul Fetiței și spune povești cu glas șoptit, despre „Zine care trec dintr-o poveste într-alta”, despre „Luna Vrăjitoare” și „Țic-țic”, șoricarul născut într-o lădiță. Peste tot și toate miroase cald a scorțișoară, amurgurile se topeșc în tînerare, iar cînd se sting, se închid pe rînd în „Dulapul cu «A fost...»”.

Fetița se miră de vrăbii și de soare, vorbește cu firul de iarba și cu fluturele alb, Vara se ascunde-n pepeni, iar Melc-Codobeli pare-un nume de jucărie. „— Așadar, mai spuse odată Bunica... În încăperea mare, întunecoasă, fără soare, erau multe lucruri vechi.

Din cînd în cînd, cineva deschidea ușa, făcea lumină și scootea la întimplare. Umbra prin cutii sau se oprea în dreptul vreunui raft. Alegea cite o jucărie — sau mai multe — și, uneori, păpuși. Ușa se deschidea din nou. Și din nou se închidea.

Dincolo de ușă, păpușile ieșeau din amorteală. După un timp, erau aduse înapoi. Cu părul smuls sau fără ochi sau șchioape.

Doar o păpușă răminea mereu în raft. N-avea nici părul înelat și blond, nici ochi de sticlă albastră. Nici gene de mătase, nici rochie ca de bal. Era o păpușă de cîrpă, făcută, parcă, de-un copil sărac...

Timpul trecea. Jucăriile, aproape toate, își săvîrșiseră marea călătorie de dincolo de ușă. Păpușa cenușie tot aștepta să-i vină rîndul. Și iată că ușa se deschide iar. O mină cu pielea zbircită începu să caute printre rafturi. Alegea

POVEȘTI DE ADORMIT PĂRINȚII

Diana SOARE

elefanți șchiopi, vreun leu tare îmbătrînit, girafele fără ureche, mașinutele cu arcul desfăcut, păpușile ciungse sau fără cap. Le arunca, pe rînd, într-un coș mare, de paie. Era ultima călătorie a jucăriilor. În dreptul păpușii cenușii, mina se opri, șovăitoare. Păpușa se boțise de tot. În ceasurile lungi de așteptare, praful se așternuse peste ea, ca un fel de bătrînet. La drept vorbind, păpușa asta nu avusese niciodată nici cîrlionți de aur, nici ochi de sticlă albastră...

Mina o smulse de pe raft și o aruncă în coș. În cădere, pentru prima oară, păpușa scoase un gemăt.

Nimeni n-o auzi. Ușa se deschise. Lumina năvăli. Și-apoi se-nchise iar. Și nimeni nu știu vreodată că păpușa cenușie avea în piept — în loc de inimă — o cutiuță cu muzică... »

Dulapul cu „A fost... ”

Aveam opt ani cînd am primit *Poveștile bunicii albe*, iar numele Silviei Kerim nu-mi spunea nimic pe atunci. Eram doar fericită așa, cu șosetele mele albe ieșind asimetric dintr-o pereche de pantofiori roșii și coronița din frunze de ste-

jar, prea mică pentru fruntea-mi cu breton. Zimbeam în fotografie. „Premiul I se acordă elevei Soare Diana Bianca — clasa I A. 16-VI-1991.”

Acasă mă aștepta o bunică aidoma celei din povești, care nu-mi făcea plăcintă cu mere, ci furseci pudrate. Iar Fetița puteam fi chiar eu... De fapt, cred că toate fetițele care au citit cartea s-au crezut Fetița, iar toate bunicele lor au fost, pe rînd, Bunica.

De atunci, au nins multe zăpezi, au înflorit zorele pe garduri, s-au ofilit și-au înflorit din nou, au fost mii de răsarituri și tot pe-atîtea apusuri, au plîns lacrimi, au rîs zîmbete și s-au visat nemuramete vise. Acum, toate stau cîmîșii în dulăpiorul nevăzut. „Pe cit tu crești de mare inimă, pe alt de mare e și dulapul. Și cu cît îmbătrînești, agonisești mai multe amintiri și devii mai bogat. (...) Are multe etajere pentru fel de fel de amintiri. Are și o ușă mare — ca să încapă deodată mai multe. O ușă pe care, cu litere străvezii, scrie Dulapul cu «A fost...»”. Acolo s-a ascuns bunica...

Silvia Kerim, *Poveștile bunicii albe*, volum ilustrat de Constantin Baciu, Editura Facla, Timișoara, 1990.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » Foarte schiere

Bobi Adică foarte înfricoșător, în engleza mea de Dorohoi. Acesta a fost sentimentul care m-a încercat în acele momente de răscăier pe șoselele patriei. Și aici nu mă refer la eterna smiorcăială a șoferilor noștri fără testicule de pilot, care se tot plîng de gropi, de

parcă le-ar face primarul noaptea, înadins, cu hîrlețul. Cu asta m-am obișnuit încă de pe vremea cînd aveam mașină cu suspensie. Frica mi s-a tras de la latura subiectivă a următoarei chestii: frate, eu ca artist am avantajul de a colinda mult și a savura frumusețile țării, cu brazi, cu schele de țitei, cu nori, cu ciini și vaci. Pun fundul în mașină, iau și fundul soției, cu tot cu ce mai are ea, și pomim optimiști spre locul

următorului concert. Întimplarea ne-a purtat spre Făgăraș. Scularea la cinci, cafeaua, pachetelel cu senșivuri și dă-i bice!

Tîrgu-Frumos, Roman, Bacău au trecut pe lângă noi fără pretenții de trafic intens. Se ridică ceața și un soare labagiu de toamnă se chinuia să mă gidile puțin prin parbriz. Urma inevitabil Măgura Bacăului spre Onești (nu e cazul de poante nesărate), pe

care am abordat-o calm, întrucît serpentinele îmi fac greață. Mergînd înțeștor, am început să dau atenție unor panouri deloc publicitare, sau care, ca să fiu ironic, făceau publicitate la accidente auto.

Era un desen cu două mașini care se izbeau violent bot în bot, de le zbura parbrizul și se făceau acordeoane. Mi-am făcut cruci cu limba, lucrul care s-a lovit vehement de opoziția gumei de mestec,

gîndindu-mă că există și bivoli cu cabină care jăresc prin serpentinele astea ca Schumacher și care s-ar putea foarte frumos înfige în mine. Sub desen scria „URMĂTORUL, VĂ ROGI!”.

Adică autoritățile rutiere erau sugubețe și aplicau psihologia inversă ca să te sperie și să calci frîna.

Aaaaa! Pe Pasul Oituz amenințările erau și mai vehemente, fiindcă serpentinele erau mai strînse și mai pericu-

loase. Statistici cu morți și răniți, unde lista era de fiecare dată deschisă și nerăbdătoare să te primească.

Pe cale de raționament deductiv am concluzionat că amenințările pe Transfăgărășan ar trebui să fie ceva de genul „TE RUGĂM SĂ NU REDUCI VITEZA, BUȘI-TE-AI ÎN PRIMUL BRAD ȘI ZBURA-I-AI CAPUL LU’ FIU-TU, CULEGE-ȚI-AI FAMILIA ÎN PATRU SACI!”

Andy Warhol, *The Kiss*, peliculă 16mm, 1966

Opera de artă în epoca reproducerii mecanice

Odată cu apariția cinematografului la sfârșitul secolului al XIX-lea, situația artelor vizuale a suferit schimbări fundamentale. În doar câteva decenii, filmul a devenit cel mai popular limbaj, datorită promovării acestuia la scară industrială.

Motorul proliferării cinematografului comercial a fost stabilit la Hollywood, unde, începând cu anii '20 ai secolului trecut, s-a profesionalizat industria de film. În toată lumea occidentală, în doar două decenii s-a creat o impresionantă infrastructură de distribuție a filmelor, formată din case de distribuție, rețele de săli de cinema și un sistem al reclamei întreținut de publicații specializate și radiouri. Artiștii vizuali au înțeles importanța acestui nou limbaj și unii dintre ei l-au folosit în filme experimentale. Ulterior, după cel de-al doilea război mondial, tehnologia ce a ajutat la apariția și dezvoltarea televiziunii a creat premisele artei video, născută ca o reacție față de monopolul acestui nou mediu de comunicare.

ARTE VIZUALE

Matei BEJENARU

Scriitorul și filosoful german Walter Benjamin a analizat schimbările prezentate mai sus în eseu său *Opera de artă în epoca reproducerii mecanice* (1936). El a identificat trei tipuri de schimbări fundamentale specifice revoluției industriale: în modul economic de producție, în natura artei și în categoriile de percepție. La baza societăților industriale din primele decenii ale secolului XX stăteau linia de asamblare și producția de masă. Inovațiile tehnologice au permis ca procesele specifice producției industriale să „migrez” către domeniul artei, anulându-i valoarea rituală sau de cult și adăugându-i o nouă valoare, aceea de expunere, prezentare.

Montajul are un potențial eliberator

Această transformare a privat lucrarea de artă de ceea ce Benjamin numea „aură”, adică acel atribut ce îi dădea autenticitate și care era o sumă de factori ce ținea de domeniul tradiției. Unicitatea unei lucrări de artă era dată de valoarea sa, de „aură”, care era descoperită de privitor prin contemplare ritualică. Reproducerea mecanică nu poate, prin definiție, să păstreze unicitatea modelului, ea doar emancipează lucrarea de artă de dependența de ritual. Alterarea unei lucrări de artă prin înlocuirea auri cu misticul coincide cu a treia schimbare în domeniul categoriilor de percepție.

Pentru Benjamin, întrebarea dacă fotografia și filmul sînt forme de artă nu își are sensul, deoarece el pune în prim-plan faptul că, sub influența modurilor de producție și a tehnologiei, arta și-a modificat forma și funcțiile. În decursul marilor perioade istorice, odată cu modul de existență, se modifică și percepția lor senzorială. Creația artistică devine producție artistică. Montajul de film este elementul de limbaj care se potrivește cel mai bine sensibilității și percepției din epoca mașinilor. Acest fapt este posibil prin extragerea, tăierea unor materiale filmate dintr-un anumit context și apoi recompunerea lor într-o nouă realitate filmică, lucru imposibil de realizat în procesul de contemplare a unei picturi clasice. Montajul are un potențial eliberator, orientînd interesul artistic către arena angajamentului politic. Pentru Walter Benjamin, montajul devine principul major al producției artistice în epoca tehnologică specifică revoluției industriale interbelice.

Scrierile importante ale lui Walter Benjamin au fost publicate de către Editura Ideea din Cluj acum trei ani, în volumul *Iluminări*.

LA BLOG

Mădălina COCEA

Search and replace: decapitare video

„Sînt Ahamad, jihadist amator și kamikaze în aspirație, iar acesta este blogul meu. Vă invit să citiți în continuare cît de răi sînt americanii și ce putem noi să facem ca să-i distrugem. Vă doresc lectură plăcută.”

Chiar dacă fraza de mai sus nu aparține unui blog autentic, un ministru pe nume Donald Rumsfeld insistă să creadă că a găsit vinovații pentru întreaga situație din Irak: media, în general, și Internetul, în special. Așa că în laboratoarele americane pregătitoare de bombe și alte lucruri care fac zgomot s-a pus la cale un nou plan de apărare împotriva teroriștilor media: așa-numitele unități de răspuns rapid, care trebuie să reacționeze permanent la știrile negative din presă. Să le spunem, pe scurt, bloggeri.

Conform BBC-ului, planul percepe Internetul și blogurile, ce au puterea de a răspîndi rapid informație, ca zone în care se construiesc puncte de presiune ale opiniei, care sînt mai departe reflectate în mass-media.

„Sîntem angajați în primul război din istorie care se poartă într-o eră a emailurilor, blogurilor, telefoanelor mobile, dispozitivelor Blackberry, mesageriei instantane, camerelor digitale, a unui Internet global fără limite, a camerelor video, posturilor de televiziune de știri, televiziunilor prin satelit. Nici un război nu s-a mai purtat înainte într-un asemenea mediu”, a declarat Rumsfeld.

Ministrul american al Apărării susține, și anterior, că bătăliile din războiul împotriva extremismului se duc acum mai ales în redacții: extremiștii islamisti s-au adaptat rapid

noii ere a Internetului, bombardînd Orientul mijlociu cu imagini care îi pun într-o lumină negativă pe americani, care, la rîndul lor, au „otrăvit” opinia publică din State.

Potrivit specialiștilor americani și europeni citați de BBC, „marketingul” terorismului pe Internet s-a îmbunătățit spectaculos. Acesta este mediul în care se difuzează filme despre diverse distrugerii aduse armatei americane: cu o durată de aproximativ 5-8 minute (mai mult plictisește), editate, bine filmate, însoțite de comentarii care îi laudă pe cei ce au condus atacul. Decapitări sau discursurile liderilor extremiști vin, mai nou, cu subtitrare.

Numai bine de speriat un american modest, deținător al unei slujbe la benzinăria din colț și destul de atractiv pentru a mai recruta încă un aspirant spre cele 12 virgine.

Mijloacele de propagandă jihadiste s-au dovedit deosebit de eficiente mai ales în atragerea tinerilor, prin intermediul Internetului. Ei sînt atrași, printre altele, de videoclipuri de muzică rap sau pop, jocuri online în care punctează gras simularea atacurilor împotriva soldaților americani sau în care atacurile cu bombe asupra forțelor coaliției sînt aclamate mai ceva ca golurile la Cupa Mondială.

Soluția americană este o mașină de propagandă, eficientă 24/24, care oferă răspunsuri prompte în fața unor asemenea atacuri de imagine. Să ne luăm cu toții popcornul să mai citim un blog despre democratizarea Irakului.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncți: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Rubrici permanente:

Adriana Babeti, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumaru, Mădălina Cocea, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Cristi Neagoie, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu. **Carte:** Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. **Muzică:** Victor Eskenasy, Răzvan Țupa, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michaelov. **Arte vizuale:** Matei Bejenaru. **Caricatură:** Lucian Amari (Jup). **Grafică:** Ion Barbu. **TV:** Alex Savitsescu

Ediția de Iași: Andreea Archip

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333, Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citiții din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri MEDIAFAX

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

UBB e Femina?

Au zburat-o pe Madeleine Chapsal din juriul Femina pentru că și-ar fi exprimat, în *Journal d'hier et d'aujourd'hui*, păreri mai puțin simpatice în legătură cu acordarea premiilor literare și cu deliberările juriului Femina. Régine Deforges, membră a aceluiași juriu, a demisionat în semn de protest. Restul cucoanelor s-au scandalizat. E totuși ceva să-ți păstrezi principiile când ai trecut deja de 70 de ani, când nimeni nu mai așteaptă mare lucru de la tine.

Ca de obicei, încep cu ceva, vreau să spun altceva, și termin cu încă un ceva. La Facultatea de Litere din Cluj fierb un pic, un pic de tot, apele. Dezbateră a fost lansată în numărul 3-6/2006 al „Echinoxului” și continuată la finalul lui octombrie cu o întâlnire (numită cvasi-patetic „Agonia Literelor”) între studenți și profesori, întâlnire care a încercat să aducă în discuție starea UBB-ului (paranteză de mirare: moderatorul serii ar fi trebuit să fie Cătălin Ștefănescu, realizatorul emisiunii „Garantat 100%”, în calitatea lui de jurnalist și fost absolvent al facultății atât de menționate. Cu acest „în calitate de” pare să nu fi fost de acord Departamentul de Imagine al UBB, care i-a interzis lui Ștefănescu să modereze). Nu știu exact ce s-a întâmplat acolo, cine a sărit la beregata cui, dar am văzut ce-a urmat: articole și editoriale în „Clujeanul” despre problema nou ridicată și nemaîntilnită (cum stau lucrurile la UBB), plus o serie de comunicate de presă și drepturi la replică. De-o parte, marea și infircoșătoarea UBB, de cealaltă – două personaje care „nu au nici performanțe profesionale sau vreo contribuție la dezvoltarea facultății care să justifice afirmațiile pe care le-au difuzat de câteva luni” (din Precizarea Biroului de Presă al UBB, 26 oct. 2006). Cornel Vilcu (unul dintre puținii care sînt în stare să adune un amfiteatru plin de studenți, fără să ceară vreodată lista de prezențe) și Horea Poenar, ambii coordonatori ai „Echinoxului” și cadre didactice la Litere, sînt invitați să au îndrăznit să pună niște întrebări și să propună soluții, neavînd, mă-nțelegeți, nici un certificat pe care să scrie: „Am dobîndit dreptul să-mi dau cu părerea despre UBB”. Timp în care studenții, despre a căror soartă atît se vorbește, dorm, citesc ce e pe listă și iar dorm – lucru care e, cred eu, cel mai alarmant.

Rețeta fericirii

Născut la Barcelona, profesorul de estetică, poetul, eseistul și romancierul Félix de Azúa și-a cîștigat gloria literară cu romanele *Povestea unui idiot spusă de el însuși sau conținutul fericirii* (1986) și *Jurnalul unui om umilit* (1987), pentru care a primit Premiul Heralde. Au urmat *Prea multe întrebări* (1994) și *Momente decisive* (2000).

» **Sexul. Puține lucruri se bucură de un prestigiu atît de universal și de indiscutabil, de cînd, nu cu mulți ani în urmă, sexul s-a transformat într-un lucru. Eu am avut norocul să trăiesc înălțarea sexului *biblot*, din cele mai înspăimîntătoare prăpăstii ale răului. Un deceniu, un trist deceniu, i-ar fi fost suficient sexului, învinuit, mai întii, că este unul dintre motivele cele mai evidente de malformație ale coloanei vertebrale (prin fărîmîțare), de mongoloism, de catatonie, pentru a fi ridicat la rangul de articol de menaj, alături de detergent și de dezinfectant. La clasele așanumite de jos a devenit Opiumul Poporului – cum în mod profetic a intuit Baudelaire, în 1865: „religia maselor este fututul”.**

Povestea unui idiot spusă de el însuși sau conținutul fericirii (Editura Polirom, 2006, traducere din limba spaniolă și note de Ion Crețu)

Ana-Maria Onisei

Continuă colaborările regulate cu prestigiosul „El País”. Un analitic prin definiție, scriitorul catalan nu trebuie privit doar ca o voce populară și acidă a societății spaniole (sînt celebre numeroasele interviuri pe care le-a acordat de-a lungul anilor). Ci și ca un moralist ironic, rafinat, ale cărui povești (cu sau fără tușe autobiografice) radiografiază istoria secolului XX, dramele Spaniei postbelice, „măruntelile” zbateri ale omului de pretutindeni.

După debutul cu un ciclu de poezii publicat în antologia *Nueve novísimos poetas espa oles* (editată de Josep Maria Castellet), Félix de Azúa publică romanul *Povestea unui idiot spusă de el însuși sau conținutul fericirii*, un „rețetar” literar fără egal despre căutările de sine, într-un timp al confuziei individuale, politice și sociale. Pe scurt, la propriu, căci romanul are doar 162 de pagini, Azúa gonește după elixirul fericirii universale, demontînd de fapt, concis, precis și nevrotic toate căile care ar putea însemna o găselniță. Teoria răsurtării, împănată cu evenimente biografice (de la copilărie, la primele experiențe sexuale, descoperirile adolescenței și, mai tîrziu, evenimentele seci, profesionale) e ironic-tristă și tocmai de aceea savuroasă în realismul ei. Doar, vorba autorului, „printr-o glumă a destinului, orice final se aseamăna extraordinar cu începutul”. Procesul căutării, al luptei duce la ruina fizică și psihică, într-un teren minat, pe care

fi care angoasă a minții omenesci devine o... „surpriză”.

Cititorului
i se dau perspective

Măestria cu care scriitorul catalan se strecoară – așînd un zîmbet distant – printre cele mai grave eșecuri, fapte ireparabile din trecut sau concluzii tragice în fața sorții, dublate de o atitudine voit nepăsătoare, face din personajul romanului un șmecheraș teribil de inteligent, dar imposibil de recuperat. Frazele scurte – dolda însă de motivații psihologice ascunse – spun parcursul unei vieți buimace, în care nu-

mai Dumnezeu știe de ce trebuie să avem senzația permanentă că ni s-a dat dreptul să facem alegeri. Sau să pornim căutări. Aparent nevinovat, eroul nu-și asumă nici o fărîmă din gălgăgia care-i înconjoară spiritul, deși se sprijină mereu pe trimeri livrești ori culturale cu mesaj. Surpriza, renegare, moarte, reînviere și iar moarte, în drumul spre (non)fericire, cititorului i se dau perspective precum fițuțea de fericire, uitarea de și pentru sine, plăcerea constientă sau lumea invizibilă, fără să i se bage pe gît certitudinii. Iar lanțul întrebărilor deschise se rotunjește odată cu remarcă (ea însăși deloc definitivă) că trebuie să fie atent la ce se găsește, și nu la ce se caută.

Nu m-ați prins, vrăjitorilor!

Am trecut în luna noiembrie, nu-i așa?

Ha-ha-ha și hi-hi-hi! Mamă, ce-mi vine să rid! Ce mă bucur! Pot să trag un chiot?! Am tăcut eu chitic pînă acum, dar, în sfîrșit – sper să nu zic într-un ceas rău și să mai am cine știe ce surprize –, pot să urlu din toți plămîinii: „Am scăpat!”. M-ați scăpat!, mai bine zis.

Să trăiți, am înțeles! Dar îmi permiteți să mă bucur cu un copil?! Să vă spun sic-sic?! Așa-i că vă ofticăți, că mă injurați în gînd? Așa-i că s-a pierdut ceva

din rostul vostru pe lume cînd nu mai dispuneți la discreție de viața unui individ? Așa-i că sînteți un pic derutați, neputincioși, acum că nu mai aveți cum să puneți în funcțiune acel groaznic meșteșug de timpire în care erați specializați? Așa-i că vă gîndiți în sinea voastră: „Băi, ce i-am fi făcut noi unuia ca ăsta!”?

Mamă, cum m-ați mai fi învățat voi să fiu bărbat, cum mi-ați mai fi predat lecții de umilință gratuită! Cu cîtă satisfacție m-ați fi tuns voi! Cu cîtă bucurie mi-ați fi servit învățături

patriotice, dîndu-mi bocanci cu două numere mai mari și o uniformă ruptă în fund pe care s-o mențin impecabilă! Cu cîtă plăcere m-ați fi obligat să spăl buze, să curăț cartofii, să mă tîrsc prin noroaie, cu masca de gaze pe față, pînă mi-ar fi dat singele pe nas! Cu cîtă mîndrie mi-ați fi servit zoaie în loc de mîncare și m-ați fi convins să-mi netezesc așternuturile de ce pe Patul lui Procut! Cu cîtă dibăcie mi-ați fi scos voi „aerele” din cap, dacă se poate, laolaltă cu creierii!

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

Și știți ce-i cu adevărat comic? Eu n-am făcut nimic ca să scap. Nici măcar platfus. Nu-s crăcănat, n-am arteroscleroză, stau bine cu inima, nu-s orb și nici măcar martor al lui le-hova. N-am pretins că-s depresiv, că citesc, insistent, doar Kafka și Bacovia (cum v-a păcălit un prieten de-al meu). N-am adus adevărîțe false, nu v-am dat „dreptul”. Pur și simplu, m-ați scăpat din vedere.

Așa că, dragi gradați, dragă Armată, vă doresc să

vă bucurați în liniște și pace de încrederea poporului român (căruia, în treacăt fie spus, n-ar strica să-i oferiți o statistică a cazurilor de sinucidere în timpul stagiului militar, măcar după Revoluție). În rest, aveți grijă de MIG-urile voastre, vegheați-vă flota, schimbați cît vreți TAB-uri contra anvelopel! Fiți Vulturi, fiți Lupi, fiți bravi!

Cît despre mine și alții asemenea, să vă puneți arcanul în cui!

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 101